

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ - SAYI : 82-2 KASIM 1976

5 TL.

EN YENİ HALK PARTİSİ VE SENDİKALAR

EN YENİ HALK PARTİSİ VE SENDİKALAR

YALÇIN KUÇUK

Halk Partisi nereye gidiyor? Halk Partisi içinde ve dışındaki gelişmeler ne anlama geliyor? Bu iki sorunun bir tek cevabı var: Halk Partisi "yenileşme" sürecini sürdürüyor. Önce "yeni CHP oldu. Şimdi ise "en yeni" CHP olma yolunda. Yeni CHP, kütelerde umut yaratmaya yaradı. Kütelerde umut yaratabilmek, hükümete gelebilmek için gerekli. Ancak CHP üst yönetimi için, kütle desteği yeterli değil, CHP üst yönetimi için hükümetin kapısını açan bir anahtar da, iç ve dış sermaye çevrelerine güvenmek. Yenileşme sürecinin dayanaklarından birisi bu. Ancak süreç burada durmadığı ve durmayacağı anlaşılıyor. Süreç, devam ediyor. CHP, hükümete gelmeden, olası bir hükümetin güçlüklerini de ortadan kaldırmaya çalışıyor. Güçlükler, iki kaynaklı. Birisi, CHP içindeki demokrat öğelerden. İkincisi ise devrimci sendikalar. Halk Partisi'nin olası bir hükümetini iki güçlü kaynağı burada. CHP, şimdi bu güçlükleri ortadan kaldırmaya çalışıyor. Bir yandan, parti içindeki demokratları saf dışı ederken; diğer yandan da, devrimci sendikaları çok geri bir çizgiye çekmeye çalışıyor. Kuşkusuz, büyük sermayenin açık desteği ile. Kuşkusuz büyük sermaye ile bütünleşerek.

Nesnel durum, bu. Nesnel durumun olguları ise birden çok. Bu yılın sonbaharında CHP'nin program kurultayı programlanmıştı. Önce unutuldu. Sonra "tüzük" sorunu ortaya çıkarıldı. Hiç bir zaman bir rastlantı değil. Rastlantı olmayan bir de şu: Halk Partisi'nin son programı son biçimi almadı. Ama "ilerici" basın parça parça tefrika ediyor. Buna karşın, Halk Partisi'nin son tüzüğü son biçimini aldı. Teksir edildi. Gazete bürolarında duruyor. Bu son derece antidemokratik tüzük üzerinde, tüzükten çok bir giyotine benzeyen bu taslak üzerinde, hiç bir söz söylenmiyor. YÜRÜYÜŞ'ün bu sayısında Halk Partisi'nin en yeni tüzüğü, bütün açıklığıyla ortaya konuyor. Burada ayrıca bir söz söylemeye gerek yok.

Hiç kuşku yok. Tüzük, kurultayda sert tartışmalara yol açacak. Program ise CHP Genel Başkanı tarafından okunacak. Az tartışılacak. Şu anda programla ilgili bilgiler oldukça sınırlı. Ama temel yapı ile ilgili bilgiler var. Programda, toplumsal temel yapısı ile ilgili ciddi bir değişiklik öngörülüyor. Örneğin, vergilerden söz yok. Kalkınma "hamlesi", meşhur Halk Sektörü girişimi üzerine oturtuluyor. Ancak Halk Sektörü girişiminin de önemli bir değişime uğradığını söylemek gerek. Halk Sektörünün kaynakları işçilerle memurlarla, bir de, köylülerin omuzlarına oturtuluyor. Kalkınma, bir vergi niteliğine dönüştürülen İYAK, MEYAK veya kooperatif kesintileri ile finanse edilecek. Kuşkusuz, programda, devletçilik açıkça reddedilecek. Elde edilebilen ve doğru olmaması umut edilen bilgiler bunlar.

Bunun dışında bol miktarda devrimci edebiyat. Bunlardan birisi ve "sol piyasası" şimdiden sürülmeğe başlanıyor. "Emek en üstün değerdir." Halk Partisi üst yönetimi, bu ve benzeri sözlerle solculukları, kanıtlayacaklar. Şimdiki Halk Partisi yöneticileri belki bilmezler ama haber vermek gerek. Burada yeni olan pek birşey yok. Halk Partisi'nin 1947 Programının seksen dördüncü maddesi aynen şöyle: "Milli varlığını dayanılacak ve korunacak en önemli değer kaynağı yurttaşların emeğidir." (Tarih Z. Tunay, Türkiye'de Siyasi Partiler, İstanbul, 1952, sayfa 592) Artık emek edebiyatı, solculuğu kanıtlamaya yetmiyor. Emek edebiyatı, yalnız edebiyata meraklılara yetiyor.

Olası bir Halk Partisi Hükümeti, büyük güçlüklerle karşı karşıya. Bu güçlükler, yenilmez güçlükler değil. Bu güçlükler, kapitalist çevre içinde kalındığı sürece yenilmez. Halk Partisi, kapitalist çevrenin dışına çıkmayı planlamıyor. Bu durumda, ekonominin karşılaştığı temel sorunların, işçi sınıfı ile emekçilerin yüklerinin artırılarak çözülmek istenmesi kaçınılmaz. Böyle bir durumda ise, Halk Partisi'nin kendi içinden ve devrimci işçi sınıfı hareketinden ciddi bir muhalefetle karşılaşması kaçınılmaz. Halk Partisi içinde, İstanbul, Ankara, İzmir, Diyarbakır, Adana, Kayseri gibi önemli örgütlerdeki mücadelelerin kaynağı burada. Bu örgütlerde, Halk Partisi "yenileşirken" Halk Partisi'nden ayrılanlar, Feyzioglu'nun partisine gidenlerin veya bir kenara çekilip bekleyenlerin tekrar yönetime dönmelerinin nesnel mantığı burada. Adalet Partisi, eski demokratlarla bütünleşen, en yeni Halk Partisi de "Paşacı" ya da Feyzioglu taraftarlarıyla kucaklaşıyor.

Halk Partisi örgütü içindeki gelişmeler sendikal harekete de uzuyor. Halk Partisi üst yönetiminin sendikal harekete duyduğu ilgi belirginlik kazanıyor. Bu ilgi, iki sendika konfederasyonunu ortak bir noktaya çekme önerileri ile başladı. Sonuçta ise Türkiye İşçi Birliği, kuruluş illerinden satın alıp daha geri bir çizgiye çekme girişimine dönüştü. Bu girişim ise, büyük burjuvazinin ve burjuvazinin en geri kesimlerinden destek alınarak sürdürüldü. Sürdürülüyor.

Tercüman Gazetesi'nin MC partileri topluluğunda desteklediği biliniyor. Tercüman Gazetesi'nin, DİSK üst yöneticileri ile ilgili olarak "çok önceden bildiği" bir takım bilgileri, Genel Y. As' yelminden sonra yazmaya başladığı da biliniyor. Tercüman Gazetesi, DİSK üst yöneticileriyle ilgili kampanyasını 23 Ekim 1976 tarihli sayısında "Cadi Kazanında Kaynayan DİSK Yönetimi ve Türkler'in Akıbeti" adlı yazısı ile noktalandı. Bu yazıda ilginç olan birçok noktada var. Birincisi, DİSK Olağanüstü Kongresi'nden bir gün önce yapılması.

İkincisi, MİT etiketli Halk Partisi "raporu" ile aynı içeriğe ve mantığa sahip olması. Üçüncüsü, Tercüman Gazetesi'nin, açmış olduğu kampanyanın sonunda, çok açık ve net bir biçimde DİSK'in CHP'ileştirilmesi girişimlerinin şampiyonluğunu üstlenmesi.

MIT etiketli "gizli rapor" Halk Partisi'nin dosyalarında. Bu raporla özdeş içerik ayıklanacak olursa, Tercüman Gazetesi'nde kampanyadan beklenenler, Tercüman Gazetesi'ndeki yazının cümleleri ile şöyle: "En önemlisi DİSK'e bağlı CHP'li işçiler ve sendikacılar da uyanmışlardır. Bu grup komünizm hizmet etmemek için, DİSK'in CHP'ileştirilmesini sağlamak üzere, yoğun bir kampanyaya girişmişlerdir." Tercüman'ın yayını devam ediyor: "Sola inanmış namuslu delegelerin kongrede çoğunlukta olması da büyük ihtimaldir. Ayrıca DİSK'in son genel kurulundan bu yana, DİSK'e başta Genel-İş olmak üzere, bir çok CHP'li sendika iltihak etmiştir." Tercüman Gazetesi, açmış olduğu kampanyanın sonunda, "sola inanmış namuslu "başta Genel-İş olmak üzere, bir çok CHP'li sendikaya" güvenini saklamıyor.

Tercüman Gazetesi, DİSK içerisinde, "CHP'ilerin yönetimden uzaklaştırılmalarını" işçiyi ve ülkeyi "belalara sürükleyecek" bir ihtimal olarak görüyor. DİSK'in tümüden CHP'sinin egemenliği altına geçmesini ise "bu sonuç ülkenin de çıkarınıdır" diye değerlendiren. Böyle bir durumun sonuçlarını ise şöyle ortaya koyuyor: "DİSK yönetimi CHP'li sendikacılara geçtiği takdirde, Moskova yanlısı Marksistler'in tasfiyesi başlayacaktır. Bu birinci etaptır. Daha sonra DİSK'in yeni yöneticileri, Türk-İş içerisindeki Sosyal Demokrat Sendikalar da çağırda bulunacaklardır. Bu çağrı CHP teşkilatına destekleneceğinden, Türk-İş içerisinde CHP'li sendikaların DİSK'e katılmaları mümkün hale gelecektir. Bir bakıma CHP'nin işçi kesimi ile bütünleşmesini savunan Bülent Ecevit'in arzusu, mümkün olacaktır." Dosyaya alınan MİT etiketli CHP raporundaki "durum saptamasını", Tercüman Gazetesi'nin açmış olduğu kampanyayı noktaltayan yazısı bir "eylem Programına" dönüştürüyor. CHP üst yönetiminin, bu raporu neden reddetmediği, şimdi çok daha açık bir biçimde ortaya çıkıyor.

DİSK üst yönetimi ise bu oyunun içinde. Nesnel olarak içinde. Kişisel zaafı ve kurmuş oldukları bağlantılar nedeniyle içinde. Bunlar artık kıskaç içinde. Burjuvazinin temel hedefi DİSK üst yöneticileri değil. DİSK üst yöneticilerinin zaaf ve bağlantıları, yalnızca araç. Temel amaç, DİSK'i geriletmek. Taktik çok açık: Kişisel zaafı ve kurmuş oldukları bağlantılar nedeniyle DİSK üst yönetimi sıkıştırılacak. Bunlar sıkıştıkça, DİSK içindeki sosyalist ve ilerici sendikacılarla işçiler liderlerine hücum edecekler. Sıkıştıkça, bu hücumlarında, sınır, yasa, tüzük tanımayacaklar.

Tanımlıyorlar. Tanımadıklarını örneklerle gösteriyorlar. Örnekler, Turizm-İş veya Sosyal-İş olayları ile sınırlı değil. Şimdi açıklananlar bunlar. Turizm-İş olayı çok yazıldı. Fakat son gelişmeler, DİSK üst yönetiminin ne denli sıkıştırılmış olduğunu göstermesi bakımından çok önemli. Turizm-İş Kongresi 31 Ekim'de toplanacaktır. Böyle ilan edildi. DİSK üst yönetimi, yeni bir ilanla 31 Ekim'deki toplantıyı DİSK binasına aldı. İGDD'li göstelişlere iş düşeceği hesaplandı. Sonra bu hesapların bile sonucu almaya yetmeyeceği görüldü. DİSK üst yönetimi bu kez de Kongre tarihini öne aldı. Birakınız Turizm-İş delegelerini, Turizm-İş üyesi olmayanlarla bir "kongre" yapıldı. DİSK üst yönetimi, tabanın kararlılığından korktuğunu açıkça belgedi. Turizm-İş'i büyük burjuvazi - CHP - DİSK üst yönetiminden oluşan ekip, İstanbul'daki Amerikan Konsolosluğunun "mutemet" bir adamı ile güclenerek ısgal etti. Şimdi Turizm-İş ısgal altında. Tıpkı televizyonun ısgal altında olması gibi.

Sosyal-İş ile ilgili gelişmeler ise işin başka bir yönüne ışık tutuyor. Sosyal-İş, bir bağımsız sendika olarak kuruluyor. Genel Başkanı, CHP İşi Bürosu üyesi. Bağımsız sendika, DİSK'e katılma kararı alıyor. Genel Başkanı, DİSK Genel Başkan Vekili oluyor. Bu sırada ise Türkiye İşçi Partisi kuruluyor. Sosyal-İş Genel Başkanı ve önde gelen yöneticilerin bir bölümü Türkiye İşçi Partisi kuruluşuna katılıyor. Bundan sonrası çok açık. Sosyal-İş, DİSK üst yönetimi tarafından, DİSK'ten "ıhraç" ediliyor. MC hükümeti de Sosyal-İş Genel Başkanı'nı seçime geldiği SSK Müdürlük Kurulu üyeliğinden atıyor. Sosyal-İş DİSK üyeliğinin geçerli olduğu konusunda yargı organından tedbir kararı alıyor. DİSK üst yönetimi, son kongresi'nde bu yargı kararını tanımlıyor. Sosyal-İş Genel Başkanı, SSK Müdürlük Kurulu üyeliği ile ilgili olarak Danıştay'dan yürütmeyi durdurma kararı alıyor. MC Hükümeti, Danıştay'ın yürütmeyi durdurma kararını uygulamıyor. Sosyalistler söz konusu olunca, burjuvazinin tutumunda bir ayrılık görünmüyor. Tercüman Gazetesi'nin yayını da, bir ayrılık olmadığını, açık ve net bir biçimde gösteriyor.

En yeni CHP, olası hükümetine hazırlanıyor. Bu hazırlığında, burjuvaziye esir düşmüş işçi liderleri ile kontenjanından milletvekiliği hayali ile gözleri gerçeklere kapalı "ilericilere" güveniyor. Buşuna bir güven. Çünkü sosyalist hareket de ilerliyor. Sosyalist hareket, ilerliğin tanımını yapacak güce ulaşıyor. Artık kimin ve neyin ilerici olduğunu sosyalist hareket belirliyor. Bu ise, bir çok oyunu bozacak bir güç kaynağı oluyor.

aşırı sola da karşıyız" nakahtarının doğru tercişmesi yapıldığında, perde arkasında ki kıpırlar yeni gelişmelere gebe olduğunun işaretlerini veriyordu... Nitekim bu konudaki ilk işaretler de geçtiğimiz haftadan itibaren alınmaya başlandı.

Eyüboğlu-Feyzioğlu ilişkilerinin "şimdilik" ön sahnada endirekt hatlarla sürmesinde yarar görüldü. Bu konuda yetenekli kişiler vardı her iki tarafta ve pekala onlar bu işi yürütebilirlerdi. Vekiller asillerin prototipi niteliğinde özellikleri de kendilerinde barındırıyordılar..

Eyüboğlu adına Ali Topuz, Feyzioğlu adına Vefa Tanır bulundu..

Biri CHP Genel Sekreter Yardımcısı, diğeri ise CDP genel sekreteriyi. Hiye-araşideki pürüzler sorun değildi...

DIYALOGUN İKİ UCU

Sorun neydi?

".. CDP'nin nereden geldiği belli ama nereye gideceği belli olmayan MC serüvenindeki rolü daha ne kadar sürecek? Bu sorunun cevabı "şartlara bağlı" şeklinde noktalanıyordu.

Sorunun bilmukabili şuydu:
".. DGM konusundaki tavınızda bir değişiklik olmayacak mı?"

Daha da önemlisi:
".. İçinizdeki solları temizleyebilecek misiniz? Aşırı sola karşı muhkem bir duruş ürebilecek misiniz?.."

Topuz - Tanır görüşmeleri "karşılıklı anlayış ve görüş beraberliği" şeklinde gelişti...

Eski kargınlıkların, küskünlüklerin üzerinde durmaya gerek yoktu...

Aşırı sağa ve aşırı sola karşı ürebilecek iki duvar arasında bir yol vardı ve sonu iktidara varıyordu...

Bulgunun-üzerinde tartışma bile yapılmadı. Evet, o yol iktidara uzanıyordu. Bir de, bu konuda karşılıklı inandırıcı örnekler ve kanıtlar vermek gerekiyordu.

MC ortaklığını ortaya sirmeye hazır olan ilk sözü aldı:

".. CHP, istenilen görüntüyü ne zaman verecektizi?.."

Cevap çok kısaydı:
".. Kurultayı bekleyin!"

Doğrusu, bunun üzerine söylenecek pek bir şey kalmıyordu...

CDP Genel Sekreteri Vefa Tanır, daha sonra uçağa binip Amerika Birleşik Devletlerine, nam-ı diğer "Büyük mütefike" doğru havalanıyordu... Tanır halen ABD dedir...

ABLUM'UN KARARI

Cephedeki ve cephe gerisindeki gelişmelerin yanısıra MC, hayatı bombalamaya devam ediyor. Hukuk dışılık resmi işlem ve eylemlerin simgesi halinde.

İşçi sınıfının bugünkü tek sosyal güvenlik kuruluşu olan SSK'da Müdürler kuruluna seçilmek gelen Sosyal-İş sendikası genel başkanı Özcan Kesgeç, Sosyal Güvenlik Bakanı Mahir Ablum'un keyfi bir eylemiyle kurul dışı bırakıldı.

Kesgeç daha önce, içinde bulunduğumuz yılın Nisan ayında gene yasa dışı bir saldırıya uğraşmış ve Müdürler kurulundaki görevinden uzaklaştırılmıştı.

Kesgeç'e uygulanan yasadışı işlem Danıştay tarafından durdurulmuştu. Danıştay 12. Dairesi 7 Ekim tarihli bir kararla Ablum'un işlemini durdunmayı uygun bulmuştu.

Bu karar üzerine Kesgeç, önceki hafta yapılan SSK Müdürler Kurulu toplantısına katılmıya ama geçtiğimiz haftanın Çarşamba günü gene Mahir Ablum'un keyfi işlemine çarpmıştı.

Özcan Kesgeç'in alınmasına, sendikala oluşu ve Türkiye İşçi Partili oluşu gerekçe gösterildi.

KEŞGEÇ'İN CEVABI

Müdürler Kurulunun 8 kişilik üyeleri arasında hemen hemen sendikalı olmayan yoktu. Ama Kesgeç'in ayrıca TIP'li oluşu suçlu!..

Sosyal-İş Genel Başkanı soruyordu:
".. Ben, 30 Nisan 1974 tarihinde sendika adayı olarak bu kurula seçildim. O gündün, Sosyal Güvenlik Bakanı Ablum'un (sürem dolduğu) gerekçesiyle görevden uzaklaştırdığı 30 Nisan 1976 tarihine kadar sendikacı ve bir siyasi parti üyesi olarak görevde bulundum. TIP kurucusu olduğum 1 Mayıs 1975 tarihinde de Sosyal Güvenlik Bakanı olarak Ablum vardı. 30 Nisan 1976 tarihine kadar bu husus yasaya aykırı olmadı..."

Cepheci Ablum'un yaptığı ortadaydı. Herşey açıktı.

Sosyal-İş sendikası Genel Başkanı Özcan Kesgeç, şunları söylüyor ve notayı koyuyordu:
".. Sendika yöneticiliği işçi sınıfının bana verdiği bir görevdir. Bu görevi verildiği sürece sürdüreceğim.

TIP'li olmaktan ise onur duyuyorum. Ne bakan, ne burjuvazinin ikram ve ikbalı beni bu mücadeleden döndüremeyecektir!.."

DEDİLER Kİ ...

DISK Genel Başkanı'nın dört dairesi ve kardeşi ile birlikte yaptırdığı apartmanla ilgili olarak yayınlar başlayınca, DISK Genel Başkanı önce bunları inkar etti. DISK Genel Başkanı'nın yayınları kabul ettiği günün sabahında yayınlanan Türkiye İşçi Partisi Başkanlar Kurulu bildirisinde şöyle dedi: "İleri sürülen iddiaların doğru olup olmadıkları bir yana, aynı gazetedeki çıkan yazılar ve yorumlarda bunlar ima edilmiş olduğuna göre çok önceden bildiğimizi açıklar" Bu açıklamalardan sonra ilericisi bir "mülkiyet-devrimcilik" ilişkisi üzerine ilginç yazılar çıkmaya başladı.

ESSİZ SA VUNMA

"DISK Genel Başkanı, mal varlığının hesabını yüz aklıyla vermiştir. Aynı dürüstlükle servetinin hesabını verecek sendikacılar dışındaki "zengin" dediğimiz, serveti olduğu için kimi kişilerce önünde bel kılıp "beyefendi emirlerinizi bekliyorum" la ağırlanan kaç kişi vardır? Kapitalist düzende servetin oluşumu artık herhangi bir bilimsel kıtla kitabına eğilen herkesçe bilinen ya da bilinmesi gereken bir mekanizmadır."

"Senin mülkün yok, buyur başımız üstünde yerin var" anlayışı mı sendikaların etkinliğini arttıracaktır, yoksa işçi sınıfının haklarını, çıkarlarını, özgürlüklerini koruyacak ve gelişmesini amaçlayan çalışmalar yapacak anlayışta olanlar mı kongrelerde yönetime getirilecektir? Önce buna karar vermek gerekir."

Kemal Sülker, "Nereden Buldun" Yasası, Vatan, 25 Ekim 1976

MÜLKİYETİ KALDIRMAK DEĞİL, YAYGINLAŞTIRMAK

"Bizim amacımız Kemal Türker'i savunmak değil. Söylenenleri yanıltmak kendisine ve DISK'e düşer. Ama sol basında bir suskunluk, sağ basında bir gürültü... Birisi çıkıp dese ki:

— Yahu efendiler! Şu ülkede apartman, han, arsa sahibi olmak ne zamandan beri suç oldu?

— Suç değil, ama...

— Ne aması?

— DISK Genel Başkanı hem mülkiyet aleyhinde, hem mülk sahibi.

— DISK mülkiyet aleyhinde değildir. İşverenden işçinin hakkını almak için kurulmuş örgüttür. Mülkiyeti kaldırmak değil, yaygınlaştırmaktır amaçtı..."

İlhan Selçuk, Sağın Mantığı, Cumhuriyet, 23 Ekim 1976

ARAÇ VE AMAÇ

"İşçi sınıfının mücadelesinde yeri olanlar için önemli olan şey, bunların araç olduğunu unutmamak, zamanla aşırıp amaç haline getirmektir. Bunu başarmak bazen güçtür. İnsan farkına varmadan saflarını değiştirebilir olur. Ama başarmamayaacak şey değildir. Başarıldığında da tarihte ve zamanımızda pek çok örneği vardır."

Altan Öymen, Nasıl Yaptın, Cumhuriyet, 25 Ekim 1976

AZ BİLE

"Yılların sendikacısı, yılların emekçisi, yılların politikacısı bir kişidir Türkerler... Yaşı elliyi bulmuş, üç, dört kat edinmiş çok mudur? Şimdi bunların değeri milyonu geçmiştir. Ama bir de alındıkları zamanki değeri düşünün. Merter sitesinde yer almak on yıl önce önemli bir girişim değildi, zorla satılırdı oradaki yerler..."

"... Yaşı elliyi geçmiş bir sendika liderinin tüm malı mülkü bu kadar cıksa onu kutlamalı."

Oktay Akbal, Hesap Verme Sırası Sizde, Cumhuriyet 27 Ekim 1976

SONUÇ

"Bilindiği gibi bazı sağıcı gazeteler, nicedir Kemal Türker'in mal varlığı konusunda yoğun bir kampanya açmış bulunmaktadırlar. Ve çok acıdır, Kemal Türker'in açıklamaları, sağıcı basın bu kampanyasını çürütmek şöyle dursun, bir anlamda doğrulamıştır. İşte bizi şaşırtan da, böyle bir doğrulamamanın, sadece söz konusu gazetelere yapılmak yerine, bir basın toplantısıya da bir sansasyonel hale getirilmesidir. Acaba niçin?"

Demirtaş Ceyhan, İhalil Tunç'a Karşı Kemal Türker mi? Politika, 24 Ekim 1976

HUKUM

"Galiba, DISK'in DGM konusunda başlattığı 'Genel Yas' direnişi hakkındaki en doğru değerlendirmeye uyuyası da Türkiye İşçi Partisi yapmıştır. Nitekim son gelişmeler, bu gerçeği biraz daha belirginleştirmektedir."

Demirtaş Ceyhan, aynı yazı

KONTENJANDAN DELEGELERLE ÖZEL KONGRE

leri, Marmaris, Yurtlar, TCDD, Turizm Bankası, Anıt Otel, Kilyos, Carlton Galata Kulesi ve Adana Bölge Temsilciliğine bağlı işçiler durumu biliyorlardı. Onlar da özel genel kurula katılmadılar. Yalnızca, Turizm-İş'in büyük çoğunluğunu oluşturanlar, olup bitenleri izlemek üzere 25 kişilik bir delegenin özel genel kurula katılması sağlandı.

Peki, bunların dışındaki delegeler nereden geliyordu? Ankara, delege olarak İGD'lileri göndermişti. Zaten kongre sabahı oralarda bulunan herkes delege olabiliyordu. Askerden izinli gelen eski bir Turizm-İş üyesi de salona sokuldu. Göğsüne bir delege kartı iliştilerек о kulllanması sağlandı.

Divan başkanlığında Fahmi Işıklar vardı. Bütün ustalığını gösterdi. Ama bütün ustalıklara rağmen bazı prizler çıkıyordu. Kongre sabahına kadar yeni genel başkan adayı Şaban Ali Yaşaroğlu idi. Yaşaroğlu, uzun bir süre öyle sandı. Ne var ki, Sheraton otelinin Kararmüsel Amerikan tesislerinden transfer ettiği Ömer Ülkü genel başkan seçildiğinde birden uyandı. "Karanlık kişilerle görev yapamayacağımı" bildirerek genel sekreterliğe adaylığını koymayacağını açıkladı.

Kongre yeri olarak DISK merkezinin seçilmesinin faziletleri bu sırada görüldü. Hemen Mehmet Karaca'ya haber uçuruldu. Divan başkanlığını terketmekte bir sakınca görmeyen Işıklar, Karaca ile birlikte Yaşaroğlu'nu ikna etmeye çalıştılar. "Müsaat" bir yerde uzun uzun ko-

nuştular. Sonunda Yaşaroğlu ikna edildi. Görüşünü değiştirdikten sonra şunları söyledi: "Aldığım direktif üzerine adaylığı kabul ediyorum." Bunu da herkes duydu.

Kabul etmişti, ama yine de ağılıyordu Yaşaroğlu. Onu destekleyen Hilton delegeleri de ağılıyordu. Hep beraber, ağılaya kongre salonunu terkettiler.

Bu arada delegelerden biri kongreyi jet hızıyla oldu bitti bitirmek isteyen işçilere "bu ne sürat" diye sordu. "Kongreyi terkedeceklerini" bildirdi. Bununla söyleyen kongreyi izlemek üzere gelen 25 delegeden biriydi. Konuşma ikisinin arasında geçiyordu. Işıklar'ın cevabı şöyle oldu: "Zorluk çıkarıncaya da bir an önce olsun bitsin".

Oylama sonucunda, çözülmesi güç bir denklem çıktı ortaya. 140 oy kullanıldı. Bunun 25' den çoğu boştu. Yaşaroğlu'nun taraftarları da boş oy kullanmışlardı anlaşılır. Buna rağmen yeni genel başkan Ömer Ülkü'ye 115 oy çıktı. Nasil olmuştu bu? Nedeni basitti: Kongreye DISK kontenjanından giren bazı İGD'li öğrenciler de kongre havasına iyice kapılıp oy kullanmışlardı. Bu kadar da olacaktı artık...

Kongre bitti. Ama Turizm-İş'te sosyalistlerin mücadelesi bitmedi. Uzun dönemde ne özel naylon kongreler, ne de başka ayak oyunları, işçileri geriletmez işçi sınıfı, öğrenciler, tanıyor. Verdiği cevap, hem öğretici hem de sert olacak.

"AKILLANAN DEVRİMCİLER"

**Turizm-İş
Genel
Başkanlığına
Ömer Ülkü
getirildi**

Selim YALÇINER

Uç aydır sendikal mücadele nedeniyle çalışma zorlukları içinde olan Turizm-İş Sendikası Olağanüstü Genel Kurul'u den sonucunda Genel Başkanlığa Sheraton Oteli Bastemalığı Ömer Ülkü, Genel Sekreterliğine Ali Yaşaroğlu, Basemalıklarına da Ceyhan Özen ve Hacı...

çok zor oldu... Yönetim Kurulu kararınca tedbir alındı" Divan Başkanlığına Fahmi Işıklar, Sekreterliği Nevin Demirel, Hasan Tekin ve Ali Farat'ın yürüttükleri Genel Kurul'dan sonra, Rıza Ebeğdoğan'ın Turizm-İş üyeliğinden de çıkarılması isteyen bir öneriye karar verildi ve üyelerin oybirliğiyle kabul edilmiştir.

165 delegenin 150'ye yakınının katıldığı Turizm-İş Genel Kurulunda bundan sonra seçilmeye geçilmiş Genel Başkanlığına Ömer Ülkü, Genel Sekreterliğine de Şaban Ali Yaşaroğlu getirilmiştir. Şaban Ali Yaşaroğlu önce Genel Sekreterlik adaylığından feragat etmiş, sonra adaylığını koymayı kabul etmiştir.

Selim Yalçiner, 12 Mart faşizminde, Sarp Kuray ile birlikte yargılandı. Zulum gördü. Sonra 12 Mart dönemi geride kaldı. Ancak 12 Mart zulmü Selim Yalçiner'in "aklına başına" getirdi. Şimdi Vatan Gazetesi'nde muhabirlik yapan Yalçiner'in "akıllandığı" anlaşılıyor. Büyük Burjuvazinin ve Halk Partisi'nin büyük burjuvazi ile bütünleşen yöneticilerinin hoşuna gidecek haberler buluyor. Haberler uyduruyor. Hergün akıllandığını yeni bir kanıtını veriyor.

Vatan Gazetesi'nin Turizm-İş uzmanı olmuş. İstanbul'da gazetecilik yapması karşın, Ankara'da Turizm-İş binasının ve kasasının soyulduğunu öğrenivermiş. Önce bunu yazdı. Böylece bütün gazeteleri ve bu arada kendi gazetesini de atlattı.

Büyük burjuvazi - CHP - DISK üst yönetiminin Turizm-İş'deki oyunlarını görmeyen kalmadı. Bu yüzden olsa gerek DISK üst yönetimi tarafından, tüzüklerle, yasalara aykırı olarak DISK Genel Merkezi'nde yapılan Turizm-İş "Kongresi"ni hiç bir gazete vermedi. Ama 12 Mart zulmünden sonra akıllanan yeni gazeteci Selim Yalçiner, burada da bütün gazeteleri atlattı.

Gazetecilik, "devrimcilik" kadar olmasa bile zor bir meslek. Güneşi balçıkla sıvamak zor olduğu için. Selim Yalçiner'in daha mesleğin zorluklarına alışamadığı anlaşılıyor. Bu yüzden akıllanmasına karşın kendisini ele veriyor. Turizm-İş ile ilgili olarak DISK Genel Merkezi'nde düzenlenen naylon kongrenin haberini şöyle bitiriyor: "165 delegenin 150'ye yakınının katıldığı Turizm-İş Genel Kurulunda bundan sonra seçilmeye geçilmiş, Genel Başkanlığa Ömer Ülkü, Genel Sekreterliğine de Şaban Ali Yaşaroğlu getirilmiştir. Şaban Ali Yaşaroğlu, önce Genel Sekreter adaylığından feragat etmiş, sonra da adaylığını koymayı kabul etmiştir."

Haber böyle bitiyor. Yaşaroğlu, Ali Topuz - Aytekin Kotil ekibinin has adamı. Turizm-İş'i tahrip edip meydana

Oleyis'e bırakmak isteyen oyunun baş aktörü. Selim Yalçiner'in, işin bu yanını görmeyen normal. Normal olmayan şu: Yaşaroğlu, neden adaylıktan feragat edip sonra kabul etmiş. Devrimciliği bir kenara bırakın, dürüst bir gazetecinin okuyucusuna duyurması gerekli nokta bu. Eğer adaylıktan feragat edip sonradan kabul etmeyi gizlemiyor-sanz, bunu da yazmanız gerek.

Ömer Ülkü, Amerikalıların Kararmüsel tesislerinden Sheraton'a gelmiş birisi. Sheraton direnişi sırasında Amerikan Konsolosluğu ile görüşüğü biliniyor. DISK içinde yükselişi, Demirel'in AP içinde yükselişine benziyor. DISK'e girişinden çok kısa bir zaman sonra DISK'in önemli sendikalarından birisinin genel başkanı yapıyor. Böylece DISK'in en önemli toplantılarına girme hakkını kazanıyor. İşte böyle bir kimse genel başkanlığa atanınca Topuz - Kotil ekibinin has adamı Şaban Ali Yaşaroğlu, "dışardan emir alan karanlık kişilerle" görev yapmayacağı ileri sürerek kendisine layık görül-en genel sekreterlik görevini kabul etmiyor.

Selim Yalçiner, akıllandığını gösteriyor. Bu yüzden, olayların bu yanını görmüyor. Görmedikleri bundan ibaret de değil. Bunun üzerine DISK'in üst yönetimine transfer edilen ve naylon kongrenin başkanlığını yapan Fahmi Işıklar, divandan ayrılıyor. Karaca ile birlikte Yaşaroğlu'nu, "karanlık kişilerle" görev yapmaya ikna ediyorlar. Bunun üzerine Şaban Ali Yaşaroğlu, "aldığı direktif üzerine" görevi kabul ettiğini bildiriyor.

Yaşaroğlu'nun "sorununu" anlamak gerçekten zor. Amerikalıların mutemet adamı "karanlık kişilerle" işbirliği yapanlar bunlarla birlikte görev de yaparlar. "Akıllanan" devrimciler ise gazeteci olduktan sonra bunları gizlerler. Devrimcilerin "akıllandıktan" sonra yapmayacakları iş kalmaz. Bir akıllanversinler. Selim Yalçiner, çok akıllandı. Görülüyor.

CHP'Sİ TASLAĞI

CHP TUZAĞINA DÜŞMEYECEKLER

ZEKİ KILIÇ

Bir siyasal parti için tüzük, hem çok önemlidir, hem de çok ciddidir. Önemlidir; çünkü, temsil edilen sınıfın mücadelesi sonucunda ortaya çıkan duruma en doğru çözümü sağlayacak ilkeler ve kurullarla düzenlenen bir tüzük bile, son tahlilde "uygulayıcı çoğunluğun görev ve sorumluluk anlayışlarına, bilinç düzeyine bağlı kalmaktan kurtulamaz". Başka bir deyişle, örgüte verilme istenilen yön, önüne konulan hedef, hedefe ulaşıldığında sahip olunması istenilen inisiyatif ve gerekli görülen manevra kabiliyeti ile alınacak kararlarda yetki ve sorumluluğun nasıl dağıtılacağı konular, tüzüğün iskeletini oluştururlar.

Bu iskeletin kurulması, örgütü kaçınılmaz bölünelere götürür. Bu anlamda, bu iskelet, uygulayıcı çoğunluk açısından koşulların öngereceği en etkin araçlarla desteklenmek zorundadır. Ciddidir; çünkü, bu iskelete ivme verecek, bunu harekete geçirecek bir organizmanın olması zorunludur. Yani, tüzüğün hayata geçirilmesi koşullarına kavuşturulması gerekmektedir. Hayata geçirilmesi olanaksız kurulları içeren bir tüzük, kurulların taşıdığı ağırlık oranında ciddiliğini yitirir.

CHP TÜZÜĞÜNÜN ÖNEMİ

Bir parti tüzüğü açısından bu önemlilik ve ciddilik unsuru, yani iskelet ile organizma, o örgütün merkezî-yetkiliyle aynıyla, demokratik yanını oluşturur. Merkezî-yetkili ile demokratiklik unsurlarının birbirleriyle uyumlu ve egidümlü içerisinde olması, daha doğrusu diyalektik bir bütünlük oluşturması gerekir. Bu unsurlardan birinin artarılması ya da önemsizleştirilmesi, nitel dönüşümlere yol açar. Kısacası, parti tüzüğünü oluşturan unsurlardan birisini artıran ya da önemsizleştirilen uygulamayı çoğunluk, artık örgütü dilekçeleri yönüne götürecektir niteliksel bir dönüşümü gerçekleştirecek istemektedirler.

CHP açısından dönemeç sayılacak olan "büyük kurultay"ın yaklaşmakta olduğu bugünlerde, uygulayıcı çoğunluğun kurmayları tarafından hazırlanan "Cumhuriyet Halk Partisi Tüzüğü (Öntasarı)"nın, yukarıda belirtmeye çalıştığımız görüşlerin ışığında değerlendirilmesi gerekir.

Böyle bir değerlendirme, CHP'nin "sağ solu" ya da "solun sağ"ı olmak, yolundaki tercihi ve kararını belirleyecek, "büyük kurultay" sonrası gelişmelere de ışık tutaacaktır. Dolayısıyla, CHP'nin ne olup ne olmadığının yolunda sürdürülen gelişigüzel spekülasyonlara da açıklık getirilebilir.

"ESAS GEREKÇE"DE NELER SÖYLENİYOR ?

CHP, 28 Haziran - 1 Temmuz 1974 tarihlerinde topladığı Tüzük Kurultayı'nda önemli değişiklikler yapılarak ve çok fazla yeni hükümler getirilerek kabul edilen ana tüzüğünün "esas gerekçe"sinde şöyle deniyor:

"... halka hizmet amacı ile kurulan CHP örgütünün de ÖZGÜR DÜŞÜNCEYE sahip fakat bir PARTİ DISİPLİNİ içinde çalışması gerekmektedir. Bu bakımdan özgür fikir ve öz eleştiriyi yaygınlaştırıcı olanaklar sağlanırken parti disiplinine saygılı ve bağlı olmayı gerektirecek kurallar üzerinde durulmuştur."

MUTEMET KADRONUN SİLAHLARI

Şimdi, yukarıda belirtmeye çalıştığımız politikanın, örgüt açısından uygulanabilirliğini sağlayacak mutemet 21 kişilik kadronun tüzüğe koymayı amaçladığı silahlara, disiplin araçlarına kısaca da olsa değinelim.

Amaç maddesine bir ibare eklenerek bu madde değiştirilmiştir. Ancak, bu bir kaç sözcüklü ibare, sıradan sözcüklerden oluşmamaktadır. Tüm demokratlar ve sosyalistler bu ibare ile sık sık karşılaşır. Bu, eski tüzükte yer almayan "ULKE VE ULUSUN BÜTÜNLÜĞÜNÜ KORUMAK" ibaresidir. Bir yanıyla amaç maddesi büyük burjuvaziye güvence vermekte; öbür yanıyla da, örgüt içi kıpırdanmalara karşı her an bir silah olarak kullanılmak istenmektedir. İlk bakışta önemsiz gibi görünen bu sınır, çerçevesi belirsiz ibare, sıkıyönetim ve DGM tarafından ilericilerle, demokratlarla ve sosyalistlere karşı nasıl kullanıldıysa; CHP'nin içinde doğması muhtemel muhalefet tohumlarını daha doğmadan boğacak bir araç olarak kullanılacaktır. Çünkü üyeliğin için 5. maddede getirilen koşul, "CHP'ne, partinin ilkelerini, programını ve tüzüğünü benimseyen..."dir. Benimsiyip benimsenmemenin ölçüsü, yeni satın alınan bu silahla tartışılacaktır.

Yeni tüzükle getirilmek istenen iki yeni kuruluş var: 1- "Merkez Üye Yazım Bürosu"; 2- "Üyeliğin İnceleme Kurulu".

Görüldüğü gibi, amaç maddesine yapılan eklenti ile yetinilmemektedir. Yerine, zamana ve koşullarına göre, 21 kişilik lider kadronun yıpranmaması, saygınlıklarını yitirmemeleri gereklidir. Bunun için, bu kadronun adına hareket edecek, ama onları, dikkat kesilenlere göstermeyecek paravan kuruluşlara ihtiyaç vardır. İşte, söz konusu iki kuruluş bu amaca yöneliktir. 9. maddede aynen "... Üyeliğin İnceleme Kurulu, ilçenin itirazını yerinde görünse, itirazı reddettiğini, ilçeye bildirir ve başvurma belgesini "Merkez Üye Yazım Bürosu"na gönderir."

"Partioller, aday üye olarak yazılan kişinin üyeliğine altı ay içinde itiraz edebilirler. Bu itiraz "Üyeliğin İnceleme Kuruluna" doğrudan yapılabileceği gibi, ilçe yoluyla da yapılabilir... İtiraz kabul edilirse üyenin adının silinmesi, ilçeye ve Merkez Üye Yazım Bürosu'na bildirilir."

"Üyeliğin İnceleme Kurulu Kararları hesindir." (İtalikler bizim)

ÜYELİK İÇİN BARAJLAR

Kısacası, ilçe ve il yönetimi kurullarının, başka bir deyişle demokratik işleyişin temel ilkesi olan seçimin işlevi fiilen yok edilerek, bu kurullar yalnızca bir for-

malite ve siyasi partiler yasasının bir gereği olarak bulundurulmaktadır. Çünkü "Üyeliğin İnceleme Kurulu" nun oluşumu, getirilen 10. maddede "Genel Yönetim Kurulu..." Üyeliğin İnceleme Kurulu'nun üç asil ve üç yedek üyesini seçer. Görev süresi üç yıldır" şeklinde belirlenmiştir.

Üyeliğin için bu baraj da yeterli görülmemiştir. Aday üyeliği kabul edilenlerden bazılarının sonradan, tüzük amacına ters tavırlar içine girebilir düşüncesi ile 11. maddede şöyle oluşturulmuştur: "Aday üyeliği, 9. maddede hükümleri saklı kalmak üzere, Merkez Üye Yazım Bürosu'na yazım tarihinden altı ay sonra, asil üyeliğe dönüşür" denildikten sonra, "Merkez Üye Yazım Bürosu her altı ayda bir, asil üyeliği gerçekleştirilen çelgesini, kesinleşme tarihlerini de belirterek, ilçelere bildirir" hükmünü getirmiştir.

Diğer tarafta 13. maddede Genel Yönetim Kurulu, bu defa yalnızca kendi yetkilerine ait olmak üzere, üyeliğe ilişkin tüzük hükümlerini bir tarafa iterek, dilediklerini, hiç bir objektif koşul belirlemesiz yine yapabilmektedir. 13. maddede, aynen "Genel Yönetim Kurulu, Parti açısından yararlı gördüklerini, yukarıdaki maddelerde yazılı koşullara ve bekleme sürelerine bakmaksızın, doğrudan doğruya asil üye yazabilir..." denilmektedir. Bütün bunlardan başka, belki başka durumlarda olabilecek düşüncesiyle üyeliğe ilişkin olarak 18. maddede oluşturulmuştur. Buna göre, ayrıca "üyeliğin yönetiminin" düzenleneceği belirtilmektedir.

İMTİYAZ DAĞITMA OLANAKLARI

İlçe yönetimi kurullarının üyeleri saptama, onları kabul etme veya üyeler hakkında üst kurullara bilgi verme yetkileri ellerinden alınarak, getirilen 7. maddede "..." üyeliğin için başvurulacak organ, Parti görevlisidir..." denilerek, bu yetkiler ve görevler tayinli kişilere verilmektedir.

Diğer bir konu, aday yoklamasıdır. Seçime dayalı, görelî bile olsa demokratik olan aday yoklaması, güdümlü üyelerce ve "çaşaf listelere olacak" hükmü getirilerek, demokratik öden soyutlandırılmıştır. Ayrıca, aday yoklamasına katılabilmek için, üç yıldan beri parti üyesi olmak şartı getirilmiştir. Yine adaylık için başvurular hakkında Genel Yönetim Kurulu üyeleri vasıtasıyla bir ön inceleme yapılabilecek, bu inceleme sonucunda hazırlanacak raporlara göre, aday yoklamasına katılmasını uygun bulduklarını saptayacaktır.

"CHP'nin halk ile bütünlüğü bir eylem olarak inkâr edilemez. Bu eylemi kuralaştırmak için parti politikasını oluşturmakta tabanın etkisini artıracak tedbirler üzerinde durmak gerekir."

"... belirlenen esas gerekçe açısından CHP tüzüğü bir baştan olarak ele alınmış ve sistemi bozulmadan yeni baştan düzenlenmiştir."

Bu esas gerekçe ile tüzük değişikliği yapan 1974 CHP'si, İsmet Paşa'ya karşı verilen mücadele sonucunda muhalefet edenler iktidara gelmekle birlikte, örgüt açısından önemli kayıplar olmuş, parti kan kaybetmiştir. 12 Mart koşulları ve örgütün içine bulunduğu özel koşullar, parti iskeletini, hızla etlendirmek gerektiğini gündeme getirmiştir. Bu yüzden, demokratiklik ilkesi yapılan bir çokdeğişiklikler ve getirilen hükümlerle pekiştirilip, geliştirilmiştir.

1974 TÜZÜK KURULTAYINDAN BU YANA

Diğer taraftan, subjektif koşullar da böyle bir değişim sağlanmasını hızlandırmıştır. Çünkü, İsmet Paşa'ya karşı verilen mücadelede, bugünkü uygulayıcı çoğunluk, alabildiğine geniş bir ittifak kurmak ihtiyacını duymuş, en geniş demokrat unsurlardan, sosyalistlere kadar doğrudan ya da dolaylı yardım

YENİ TÜZÜK İLE REDDİ MİRAS

gönmüştür. Bu nedenle, İsmet Paşa sonrası parti merkez yönetimindeki uygulayıcı çoğunluk, bugünkü muhalefet kanadı olmuştur. Bu da, partinin demokratik yanının ağırlık kazanmasında etken bir görev görmüştür.

Bu objektif ve subjektif koşullar, CHP'nin topladığı kurultaya "tüzük kurultayı" adını vererek, demokratiklik ilkesine uygulama alanı tanıyacak bir dizi kuralın tüzüğe girmesine neden olmuştur.

CHP'nin 1974 tüzük kurultayından bu yana iki yıl geçmiştir. MC iktidarı ile birlikte başlayan faşistleşme süreci alabildiğine yol alırken, CHP de, demokrasi için verilen mücadele içindeki öneminden sereki bir yavaşlama ve etkisizleşme sürecine girmiştir.

TIP Genel Başkanı Behice Boran'ın "CHP'nin demokratikleşme mücadelesindeki işlevini belirleyen yanı nitel etkinliği değil, nicel ağırlığıdır." sözü ışığında bu değişime bakılacak olursa; CHP'nin bugün gündeme getirdiği tüzük değişikliği ön tasarısu bu nicel etkinliği de giderek azaltacaktır. Gerçekleşmesi muhtemel bu değişiklik, CHP'nin demokratikleşme mücadelesindeki işlevinin önemsizleşmesini daha da hızlandıracaktır.

GENEL GEREKÇE

CHP'nin taslak olarak hazırlayıp 1976 "büyük kurultay"ının gündemine aldığı tüzük değişikliğinin Genel Gerekçesi ise şöyle açıklanıyor:

Değişiklik gerekçesine önce "CHP tüzüğü, partinin kuruluşundan bu yana, pek çok değişikliğe uğramıştır. Son olarak 1974 yılında yapılan tüzük kurultayındaki kararlar de dahil olmak üzere bunlar, bir sistem değişikliğinden daha çok, günün gereksinimlerini karşılayacak ölçüde kalmıştır; belli konularda yeni kuralları eklenmesi ile yetinilmiştir. Bu nedenle Tüzük, kendi içinde tutarsız hatta bazı konularda birbirleriyle çelişen kuralları bir arada barındıran bir biçim almıştır. Dil açısından da durum böyledir."

"Bu nedenlerle Tüzüğün belli bir sistematige kavuşturulması, yinelenenlerden ve çelişkilerden kurtarılması, dil açısından yalnızlığını ve birliğini sağlanmasını ilkesi benimsenmiştir."

"Bütün bu nedenler, eski hükümlerin bir kısmını alıkoymakla birlikte, Tüzüğün yeni baştan ele alınması gerekmektedir." şeklinde bir görüntü, asıl amacı gizleyici bir örtü serildikten sonra, genel gerekçe, şöyle devam ediyor;

"Yeni tüzüğün hazırlanması sırasında Batı ülkelerindeki partilerin tüzüklerinden bir çoğu incelenmiştir; bazı sorunların demokratik etkinlik içinde nasıl çözülebileceği araştırılmıştır..."

"Demokratik sol bir partinin çalışan halkın örgütlerinden (sendikalar, meslek kuruluşları, kooperatifler) soyulanması olanağı yoktur. Yeni tüzük bu kuruluşlarla organik bağları kurulumları yollarını açmaktadır. Bu kuruluşlarda siyasal durum alma eğilimi geliştikçe, CHP'nin de bunlarla ilişkileri daha da yoğunlaşarak gelişecektir."

BATILI ÜLKELERİN SOSYAL DEMOKRAT PARTİLERİ

Getirilerek istenilen yeni hükümlerle varılmak istenilen hedefleri incelemeden önce, ayne aktardığımız son iki paragrafa kısaca da olsa değinmekte yarar vardır.

Önce kast edilen Batı ülkeleri ve bu ülkelerdeki partilerin durumuna ve pratiğine kısaca eğilmekte yarar var: Söz konusu Batı ülkeleri, İsveç, İngiltere ve Batı Almanya'dır. Partiler ise, bu ülkelerdeki sosyal demokrat partiler ve bu partilerin pratiğidir.

Bu üç Batı ülkesinin sosyal demokrat partileri de iktidar deneyi vermiş; hatta bunlardan biri olan İsveç de sosyal demokrat parti 40 yıl aralıksız iktidarda olmuştur. Bu üç ülkede de, bu partiler, ayrıntılarına farklı uygulamalar ve deneyler geçirmiş olsalar da, öзде doğrultusu aynı olan bir politikayı uygulayagelmışlerdir. Bu ortak politika kalın çizgileri ile şöyledir:

Hükümet (sosyal demokrat partilerin hükümeti), tekele burjuvazi, sendikalar işbirliğinin oluşturduğu iktidar. Özü bu olan politikanın yönü, yetki ve karar insiyatifini, dar ve merkezi bir kadronun dışına taşırılmadan; alınacak kararlara geniş kitle tabanlı kitle örgütlerinin yönetim kademelerini sorumlu kılmak, onları bu kararların uygulanmasında destekçi kılmaktır.

İngiliz İşçi Partisi, yukarıda belirtmeye çalıştığımız politikayı diğerlerine göre daha açık uygulamaktadır. Örneğin, İngiliz Avam Kamarası'nın 350'ye yakın parlamenterleri vardır. Ama hükümet, 90'ı aşkın bakandan oluşur. Fakat karar üreten bakanlar kurulunun sayısı, bakanların toplam sayısının üçte birinden daha azdır. Bakanlar kuruluna 1 tane Dışişleri Bakanı

katılır. Ama Dışişleri Bakanı olarak görünenlerin sayısı 10'a yakındır. Asıl karar organı üyesi olan bakanın dışındakilere, "bakanın mutfak kabinesi" denilmektedir. Başka bir deyişle, tekelci burjuvazinin doğrudan kontrol ettiği ve güvendiği sayısı az bir karar organından karar üretilir. Daha sonra karar, "mutfak kabinesi"ne götürülerek, kitle desteği için sorumlular ve karar tabanlarına, tekelci sermaye adına uygulanacakları bulunur ve harekete geçirilir.

İşçi sınıfını, burjuvazinin politikasının uygulamasına konulması sırasında hareketsiz kılınabilecek durumda olan sendika yöneticileri, öbek öbek sözüünü ettiğimiz mutfak kabinesinin bakanları yapılarak, güdümü bir politikaya araç kılınmaktadır. Bu uygulama, Almanya'da da böyle sürdürülmektedir. Yine bu uygulama İsveç'te 40 yıl sürdürülmüştür.

CHP, AVRUPA MODELİNİ NASIL UYGULAYACAK ?

CHP, gerek getirdiği yeni tüzük taslağı ile oluşturulmaya çalıştığı bu "sistem"le; gerekse Türk-İş ve DISK'e ilişkin olarak uyguladığı politika ile büyük burjuvazi, sendikalar, hükümet (CHP iktidarı) üçlüsünü oluşturmaya çalışmaktadır.

Büyük burjuvazinin hiç bir şekilde kuşkuya düşmeyeceği 21 kişilik bir kadro. Bu kadro, bir yandan örgütlen gelebilecek zorlamalara karşı yeni tüzüğü giyotin gibi kullanacak; öte yanda, bu tüzükte, Türkiye büyük burjuvazisinin politikasının uygulanmasında ihtiyaç duyulacak işçi sınıfı tabanını kontrol edebilecek sendikacıları, "mutfak kabinesi"nin birer üyesi, alınacak kararlara birer sorumlu ve uygulama yapabileninin olmalarına kavuşacaktır.

CHP'nin bugüne kadar Türk-İş ve DISK yöneticileri ile kurmaya çalıştığı diyalogun nedeni budur. Yine CHP'nin yeni tüzük taslağının genel gerekçesinde belirtildiği "demokratik sol bir partinin çalışan halkın örgütlerinden (sendikalar...) soyulanması olanağı yoktur. Yeni tüzük, bu kuruluşlarla organik bağları kurulumlarının yollarını açmaktadır. Bu kuruluşlarda, siyasal durum alma eğilimi geliştikçe, CHP'nin de bunlarla ilişkileri yoğunlaşarak gelişecektir."

Bu yeni tür ilişki, yorumu gerek duyurmayacak bir açıklık ve kesinliktedir. TIP Genel Başkanı Behice Boran'ın 3. İl Temsilcileri Toplantısında, CHP'deki niteliksel dönüşüm ile CHP'nin gündeme getirdiği bu politikaya DISK'i uyarlama girişimleri hakkında yaptığı uyan, yukarıdaki aktarmada da görüleceği gibi, bir kez daha netleşmektedir. CHP, yeni tüzük taslağında genel gerekçesi ile büyük burjuvazi, sendikalar ve CHP hükümeti formülünün iskeletini, 1976 kurultayını baş gündemi yapmaktadır.

Parti Gençlik ve Kadın Kollarının temsilcilerinin seçme ve seçilme hakları ellerinden alınmakta; bunun yerine, 39. maddede ile "... işçi, köylü, esnaf ve sanatkar komiteleri ve bunlara bağlı çalışma grupları kurulmasını öngörmektedir"

"... bu komitelerin başkanları, kademe kongrelerine ve tam üye olarak katılacakları..." hükmüne bağlanarak, imtiyaz dağıtma olanakları önceden elde bulundurulmaktadır.

SONUÇ

Bir yazının kapsamına sığmayacak daha bir çok antidemokratik hüküm ile disiplin hükümleri vardır. Genel Yönetim Kurulu ile Genel Başkanın parti işleyişini açısından, Padişahlardan hiçbirinin sahip olmadığı kadar yetki ile teşhis edilmiştir. Buna karşılık demokratik kurallarını ya özü boşaltılmış; veya tamamen ortadan kaldırılmıştır.

1976 "Büyük Kurultayı" genel kaniya ve bugünkü uygulayıcı çoğunluğun hareket tarzına bakıldığında bu yeni ve adına "sistem" denilen taslağı, kesinleştirir.

1977 seçim yılına CHP, "sağın solu" olma sürecinde hızla ve kesin adımlar atarak girmektedir. Demokratikleşme mücadelesi açısından, CHP'nin çok kısa bir süre sonra, niteliksel dönüşümünü hukuken de teşkil edeceği gerçeği, elbette talihsizlik olarak Türkiye demokratikleşme mücadelesine yazılacaktır. CHP'ye demokratikleşme mücadelesi açısından öncülük, demokrasi açısından garanti gözü ile bakan ilericiler, demokratlar ile geçmişte sosyalist hareketi bir uçundan tutan ve "sosyalistler", gerçekçileri ne olursa olsun, er veya geç, geçişin sert yüzü ile karşılaşmış, demokrasi mücadelesinin biricik temsil gücününün işçi sınıfı ve onun öz partisi olduğunu kizgınlıklarına, kendilerini dışlanmış görmelerine rağmen kabul edeceklerdir.

1975'LERİN CHP'SİNİN BİR MITİNGİ

GÜLTEPE'DE NELER OLUYOR?

Geçtiğimiz hafta içinde Gültepe belediyesi işçilerinin yürüyüşüne değindik. Yürüyüş başarı ile sonuçlanmış, herhangi bir kırkırtmaya olanak tanımadan, olaysız sona ermişti. Yürüyüş, türlü olayların oluşturduğu

birikimin ürünü idi ve bu aşamaya ilginç gelişmelerden sonra gelmişti.

Gerçekte Gültepe'li emekçilerin üstünde oynanan oyunlar çok yönlü, yapılan hesaplar çok incekilli idi.

Olayın ilk akla gelen ve kitlelere du-

yurulan yönü kuşkusuz işçilerin üç aydır ücretlerini alamamaları idi. Gerçekten de Gültepe'li işçiler tüm üç aydır çalıştıkları halde ücretlerini alamamaktadırlar. MC İktidarının CHP'li belediyeler üzerine uyguladığı ambargo, Gülte-

pe'de de kendisini göstermiş, iller başkanından gelen paranın arkası kessilince, Gültepe belediyesi işçilerinin işvereni, belediye Başkanı Aydın Erten, ücret ödeyemez duruma düşmüştü. Rakamlara şöyle bir göz atalım.

AYNI BELEDİYE OYUNU

Bir önceki AP'li belediye yönetiminin görevi devir alırken CHP'li 7.791.908,66 TL'sında borç devir almışlardı. Bu zaten belediye yönetimi için bir dezavantaj oluşturuyordu. İller Bankası ise belediye sınırları içinde oturanları 38.000 kişi diye düşünmüş, gerçeğin çok altında olmasına rağmen hesabı bu rakam üzerinden yaparak Gültepe belediyesine 554.000 TL sı tutarında bir yardım yapmayı öngürmüştü. Bu paranın 300.000 TL sı alınan Fiat otobüslerinin taksidi olarak Öz-Kollektif şirketine ödenip geri kalan 254.000 TL'sının belediyeye gönderilmesi gerekirdi. Oysa yalnızca 6.8.1976 tarihinde 199.975 TL'sı tutarında bir ödeme yapılmış, ondan sonra üç ay boyunca ses çıkmamıştı. Tabii belediye de işçilerine ücret ödeyemez duruma düşmüştü. Bu, MC nin Gültepe'lilere oyunu idi. Etil bildiğimiz partizanca uygulamalardan biri daha. Gerçekten ileri belediyeler için herhangi bir yaptırım gücü yok, ama bu nitelikli olmayan belediyeler için durum biraz daha farklı.

BELEDİYE YÖNETİMİ NE YAPMAK İSTİYOR?

Kısaca belediye yönetimine bakalım. Belediye başkanı CHP'li. Bir dönem

İŞÇİ SINIFI HIZLA POLİTİZE OLUYOR

DİSK İLKELERİNİ ÇİĞNEMEK İÇİN YARGI İLKELERİ DE ÇİĞNENİYOR

DİSK İlkelerine dayanan sınıf sendikacılığını teorit çabaları, bu uğurda yargı kararlarının da uygulanmaması biçimine dönüşüyor. Sınıf sendikacılığının bir yandan burjuvaziye ve onun iktidarına, diğer yandan da ileri sendikal hareketi yozlaştırma amacındakilere karşı mücadelesi, her iki kesimde de direnişle karşılanıyor. İşçi sınıfının yasalara da geçirmeyi başardığı, tabanın söz ve karar sahibi olmasının uygulanmamasına karşı bu yasa hükümlerini koruyan yargı kararları, gerekirse çığneniyor.

BİR: MC'NİN UYGULAMASI

Son örnekten başlayalım. Örnek, Sosyal Sigortalar Kurumu müdürler kurulundaki uygulamayla ilgili. SSK müdürler kuruluna, işçilerin ve çalışanların oyuyla, yani "söz ve karar sahibi olmasıyla" seçilen Sosyal-İş Genel Başkanı Özcan Keşgeç'in kurulun dışına çıkarılması için burjuvazi hareketi geçiyor. Burjuvazinin ilk girişimi, Keşgeç'in "süresi dolduğu gerekçesi" ile üyelikten uzaklaştırılmak istenmesi biçiminde or-

taya çıkıyor. Ancak bu uygulama, Danıştay 12. Dairesinin kararlarıyla bozuluyor. Burjuvazi, yasalara gereğinin yapılmasıyla "ilgili" değil. Burjuvazi, işçi sınıfındaki ileri bilinçlenmenin, sendikacılıktaki sosyalist çizginin kendi kurumlarına yansımalarıyla ilgili. Danıştay kararını uygulamaması gerekiyor. Ancak uygulamanın gerekçesi, burjuvazinin amacını ortaya çıkarıyor. Şöyle: Sosyal Güvenlik Bakanı AP'li Mahir Ablum, Keşgeç'in Türkiye İşçi Partili olması gerekçesiyle, müdürler kuruluna kabul edilmeveceğini açıklıyor. Oysa, işçilerin oylarıyla yönetime gelmiş bir işçi liderinin bir siyasal partiye üye olmasının, müdürler kurulu üyeliği ile çelişmediği biliniyor. Böylece, müdürler kurulundaki asıl operasyonun, işçi sınıfındaki sosyalist bilinçlenmenin ve sınıf sendikacılığının tasfiyesini amaçladığı da ortaya çıkıyor. DİSK ilkelerini geriletme çabasının, yargı ilkelerini de çığnemeye dönüşmesini somutluyor.

İKİ: DİSK ÜST YÖNETİMİNİN UYGULAMASI

Sorun burada tamamlanmıyor. Örnekler de tamamlanmıyor. İleri sendikal hareketi yozlaştırma girişimlerinde yeni bir boyut kazanıyor. Yeni paralellikler ortaya çıkıyor. İkinci örnek burada ortaya çıkıyor. Bu, Sosyal-İş'in DİSK üyesi sayılmaması girişimiyle ilgili. Bu ilgi daha önce Yürüyüş'te belirtildi. Sosyal-İş'i DİSK üyesi saymanın, DİSK dışındaki sosyal demokrat sendikalara DİSK'e çağrı ışığının yakılması anlamı-

na geldiği belirtildi. Buna karşı Sosyal-İş'in sosyalist sorumluluğunun örnekleri verildi. Sosyalist sorumluluğunun bir gereği şöyle belirtildi: "DİSK'in olağanüstü genel kuruluna Sosyal-İş'in çağrılmaması" ise, demokratik hakkının kullanılmasına anlamına geliyor. Aıdat ödemesi dahil tüm vebelerini yerine getiren Sosyal-İş'in DİSK olağanüstü genel kuruluna katılabilmesi için yargı organlarına başvurusu, yine sorumluluğunun gereği olacaktır." (Yürüyüş, S. 80).

Sorumluluğun gereği şöyle yerine getirilmiştir: Sosyal-İş yargı organlarına başvurdu ve Bakırköy 2. Asliye Hukuk Hakimliği 19 Ekim 1976 tarih ve 1976/291 esas sayılı karar ile Sosyal-İş'in DİSK üyeliğinden düşüğü yolundaki uygulama hakkında tedbir karar verdi. Kararı taraflara tebliğ edildi.

Daha sonra olanlar biliniyor. Özetle şöyle: Sosyal-İş delegeleri, ellerindeki mahkemekararınarağmen, DİSK olağanüstü genel kuruluna sokulmuyor. DİSK Hukuk Bürosu üyelerinin lehte görüşleri hiçe sayılarak, genel sekreter yardımcısı Aydın Meriç aracılığıyla delegelerin kongreye katılmaları engelleniyor. Sosyal-İş Genel Başkanı Keşgeç olayı şöyle değerlendiriyor: "Başta MC olmak üzere tüm gerici faşist güçlerin işçi sınıfının ileri sendikal hareketi olan DİSK bü-tünlüğüne saldırılarını yönelttiği bir dönemdeyiz. Sosyalist sorumluluğumuz, bu konudaki mücadelemizi örgütümüz içinde vermemi gerektirmektedir. Bu mücadelede, DİSK'i yok etme ve çizgisizden saptırmaya karşı verdiğimiz mücadeleden ayrılmaz. Bu sorunu kendi içimiz-

CHP'den ihraç edilip, sonradan Ecevit tarafından affedildikleri söylenen ve yeniden partiye alınmaları beklenen birkaç kişiden biri. İlerici tanınan Aydın Erten. Belediye başkan vekili Demokratik Partili, ama AP'ye yakın. Encümen üyeleri ise AP'li. Bir de sendikacılar var. CHP'li "sosyal demokrat" kişiler. Örnekte, Genel-İş 3 nolu şube başkanı Mehmet Dinç ve organizatör Ali Özarkahoğlu. Bir de işçiler. 200'ü aşkın politize olmuş bilinçli, ilerici işçi.

İşte bu ortamda gelişen olaylar aynen tutucu bir işverenin iş yerinde cereyan eden olayları andırıyor.

Bugün Gültepe'de ayrıcalıklı işçiler vardır. Diğer işçiler üç aydır ücret alamazlarken, verdikleri avans dilekçeleri hasır altı edilirken, 4000 TL borcu olduğu halde 6000 TL daha avans çekenerler vardır.

Aşiret farklılıkların abartılıp şoven bir politika güdülerek işçileri bölmek, bütünleşmelerini önlemek, işçiyi işçi arkadaşına ihbar ettirmek çabaları vardır.

İşverene yakın oldukları için diğer işçilerin baskı yapmaya, saygısızca davranmaya kendilerinde hak gören küçük yöneticiler vardır.

İşyeri ile ilgili olmadığı halde muntazam ücret alan ~~arabacılar~~, mesai yapmadığı halde günde üç saat fazla mesai ücreti alan memurlar vardır.

İşveren ile kolkola tezgahlar hazırlayan onun sözünden çıkmayan önünde el pençe divan duran sendika yöneticileri, toplu sözleşmede ortada olmadığı halde, seçilmeyip tepeden inme atan işçi temsilcileri vardır.

İş yerinde bannan, kendilerine karate çalışmaları için yer, bildiri için teksir makinası, yolculukları için araba verilen Maocular vardır.

1 Mayıs için sosyalistler tarafından hazırlanıp basılmak istenen bildiriyi basmak istemediği gibi, bir de taşıdığı yurttmaya kalkışan sözde ilericiler vardır.

Kaçak evyapımını cezalandıran enesi kalınlar verilen büyük cezaları içeren ama uygulanmayan fen işleri kararları vardır.

GREV KIRICILIĞI

Daha da kötüsü vardır.

Genel Grevi en iyi götüren işyerlerinden bir tanesi Gültepe Belediyesi idi. Sendikacıların bir evde saklandıkları, temsilcileri "ben cumartesi pazarları gelmem" diyerek iş yerine terk ettikleri halde, işverenleri zor kullanarak grevi kırana kadar inançla götürmüşlerdi mücahedelelerini.

Bütün belediye işçileri ve otobüsler grevde iken ve ilerici Gültepe halkı bu eyleme saygı gösterirken grevin 4. günü iş yerine gelen işveren kendi politik çıkarları için grevi işçiler ile tartışır ve partisinin İzmir'deki kongresine götürülme üzere üç arabayı şoförleri ile birlikte çıkıp parti flamanı ile donatarak şehirde dolaşır. Genel grev sonrasında yalnız temsilciler istendiği halde bir liste hazırlanarak ayrıcalıklı işçilerin dışındaki teker teker savcılığa gönderilir, ifadeleri alınmak üzere.

Bu grev kırıcılığıdır.

Birde grev engellemesi vardır. Üç aydır ücret alamayan belediye işçilerinin grev hakkı çoktan doğmuştur. İşçiler oybirliği ile greve çıkma karar alırlar. Oysa işveren grevi istememektedir. Sendikacılarla toplanılır. Pasif eylemler düşünülür. Bu, işverenin işine gelmektedir; ilerici tanınan başkan iyice yıldızlaşacaktır. Nitekim ateşli konuşmalar yapılır, işçilerin grevi istemediği söylenir. Bir işçi kalkar ve grevin gereklilik olduğunu ancak bu türü bir çözümün sonuca ulaşacağını söyler.

Sosyalistler Gültepe'de çoğunluklardırlar ve yönetime baskı yapmaktadırlar. Tabii yönetim de onlara. AP'li encümen üyeleri gereken yardımı sağlama karşılığında hazırladıkları listede bulunan 58 kişinin işyerinden uzaklaştırılmasını istemektedirler. İşveren ise teker teker işçileri çağırıp pasifize etmenin yolunu aramakta, pasifize edemeyeceklerini ise açıktan açığa tehdit etmektedir.

Artık grev gündemdedir. Grev Gültepe'de çoktan beri bir hak olmuştur....

CHP İZMİR ÖRGÜTÜ

CHP'DE YAYGIN BİR KANAAT VARDIR. OLAN BİTEN DEN ECEVİT'İN HABERİ OLMADIĞI SANILIR. BU KEZ DE ÖYLE OLDU' SANILDI KI ECEVİT KONGREDE OLANLARI DUYARSA KONGRE SONUÇLARI ONAYLANMAZ. BU UMUTLAR, HERZAMANKI GİBİ BOŞA ÇIKTI.

VEDAT PEKEL

CHP'de bir süredir gözlemlenen ihraçların, istifaların, kongre oyunlarının en yoğun biçimde yer aldığı illerden biri de İzmir. Ege'de genç ve dinamik unsurlardan oluşan önemli bir potansiyel var CHP'nin tabanında. Bu taban CHP Merkez Yönetiminden bir hayli ileride. Oldukça dağınık görünümün potansiyeli olabildiğince Süleyman Genç, Ali Rıza Bodur ve Aydın Ertengötürüyor. Bodur ve Erten CHP'den ihraç edildiler. İhraç nedenleri arasında 1977 seçimleri için muhtemel rakipleri saf dışı etme hesapları önemli bir yer tutuyor. Gültepe Belediye Başkanı olan Erten, grevbelediyeininkendi sorunları ve gerekse CHP'ye yeniden dönülebilmek amacıyla kendi kendini inkara vatan davranışlara girişmiş görünüyor. Bu davranışlar doğal olarak, bir takım tepkileri de beraberinde getiriyor.

CHP İİ örgütündeki kaynaşma önce İİ Gençlik Kolları Kongresinde su yüzüne çıktı. Önlü "raporcu" Zeki Alçın kendi açtığı kongreyi, Alev Coşkun'un verdiği akla uyarak yarıda kesti. Kongre sırasında Maocular CHP merkez takımına aktif destek sundular. Alçın kendilerini yana delegeleri olarak polis kordonu altındaki İİ Merkezinde yeni bir kongre topladı. Bu kongreye muhalefetin delegeleri sokulmadılar.

CHP'de yaygın bir kanaat vardır. Olan bitenden Ecevit'in haberi olmadığı sanılır. Bu kez de öyle oldu. Sanıldı ki Ecevit kongrede olanları duyarsa, kongre sonuçları onaylanmaz. Bu umutlar, herzamanki gibi boş çıktı.

Karşıyaka ve Merkez İlçe kongreleri çeşitli ayak oyunları, bazılara kadar süren çalışmalarla delege iptalleri sonucunda yapıldı. Genel Merkez muhalif gibi görünen Baykal ekibi, tercih yapmak zorunda kaldığında genel merkez ekibine yanaşverdi.

CHP İİ Kongresi 19 Eylül'de yapıldı. Merkez takımı tam kadro İzmir'deydi. Alev Coşkun, Ali Topuz, Cahit Kayra, Yüksel Çakmur, Coşkun Karagözü ve Turan Güneş. Kongre öncesi çalışmalar sanayici Necdet Göktepe'nin Alsancak Birinci Kordon'daki bürosunda yürütüldü. Bu arada ünlü "siyah teyp" olayı meydana geldi. İİ başkanlığını ayrı ayrı adaylıklarını koyan Sedat Akman ve Ekrem Bulgun Ecevit tarafından Ankara'ya çağrılarak ulaştırıldılar. Son ana kadar Ekrem Bulgun'un listesinde bulunan ve daha önce Ecevit tarafından onaylandığı söylenen Genel-İş üyesi bir delegenin adı Ecevit'in talimatı uyarınca listeden çıkarıldı.

İşçilerin giriştiği genel dirensi sırasında, işçileri işten atmakla tehdit ederek grev kırıcılığı yapan belediye başkanı İhsan Alyanak kongrede protestolarla karşılandı. Salonda yer yer "Faşist Belediye Başkanı Alyanak" dövizleri görülmüyordu. Protestoların artması üzerine Divan Başkanı kongre salonuna toplu polisi çağırıldı ve kongre öyle tamamlanabildi.

Yeni İİ Yönetim kurulunun yapısı da bir hayli ilginç. İİ Başkanı Ekrem Bulgun bir sanayici. Ece Kazan Fabrikasının sahibi ve Efes Pilsen ile Pınar Süt Fabrikalarının ortağı. İİ sekreteri Sedat Akmandoktor ve Ecevit'in aile dostu. Necdet Göktepe'nin Akman tarafından Ecevit'e tanıştırıldığı söylenir. Necdet Göktepe, Göktepe Plastik Su Boruları Sanayii'nin sahibi. Aynı zamanda İİ Başkanının sahibi bulunduğu Ece Kazan Fabrikasının da ortağı. Göktepe CHP'nin perde arkası kurmaylarındandır. Daha önce DİSK'e bağlı Lastik-İş sendikasının yetkili bulunduğu Göktepe'de simdi Kauçuk-İş var. Bu sendika değişikliğinde Necdet Göktepe'nin katkısının öğrenmek mümkün olmadı. Ama böyle bir şeye üzülmeyi muhakkak. İİ Kadın Kolları temsilcisi Rebap Gürel. Tütün ihraçatçılığı yapan, dökümanhanesi, tavuk çiftliği bulunan çok zengin bir ailenin gelini.

CHP İzmir İİ örgütündeki çalkantılar İİ kongresinden sonra durulmuş gibi görülmüyor. Bu durulmayı fırtına öncesi sessizliğe benzetmek mümkün. Şimdi herkes kurultayı bekliyor. Bekleme süresinin 1977 seçimlerine kadar uzatılabilir. Bunlar özellikle "CHP'li olmayan CHP'liler." Bu durumda olanlar, CHP'de umut bağladıkları ne varsa birer birer yıkıldığını görüyorlar. Çok geçmeden demokrasi mücadelesinin devredilemeyeceğini de görecekler ve öğrenecekler.

de ve DİSK bütünleşti gözden kaçırılmayacak çözeceğiz."

NEREDE BÜTÜNLEŞİYORLAR?

Olaylar, yoruma gerek bırakmıyor. Ancak, burjuvazinin DİSK'i yok etmeye ve parçalamaya yönelik girişimini tamamlayan diğer girişimleri vurguluyor.

Bu da, DİSK'i sınıf sendikacılığı ilkelereinden saptırarak için, sınıf sendikacılığı ilkelereini hayata geçirenlerin etkisizleştirilmesi girişimlerinde somutlanıyor. Burjuvazinin, DİSK'i ilkelereinden ve sınıf sendikacılığından saptırma çabası, sınıf sendikacılığını DİSK'in dışına atma, DİSK'i parçalamaya yönelik girişimlerin bir parçasıdır.

"ÜST YÖNETİMİN KARARLARI DİKKATİ ÇEKİYOR!"

GÜNEYDE SARI SENDİKA ÇEMBERİ KIRILIYOR

"Bizim işyerimizde, grev, direniş olmaz"

Sabancı Holding yöneticileri bir zamanlar gerine gerine söyledikleri bunu. Sabancı Holding, düşük ücretli işçilerin sırtından büyümüştü. Çukurova'ya hakim san sendikaları yaptıkları işbirliği sayesinde emindi herşeyden. Boğaz tokiğuna işçi çalıştırılıyordu. Üstelik "grev, direniş falan da olmuyordu."

Ancak, Çukurova'da değişiyor. Patron san sendika işbirliğinin ördüğü çember, bölgede kırılıyor artık. Sabancı Holding, ilk ciddi darbesi MARS'A da aldı. Toplu iş sözleşmesinde uyumsuzluğa gidilmesi sonucu, grevle karşılaştı. Sonunda, DISK'e bağlı Gıda-İş Sendikasının taleplerini yerine getirmek zorunda kaldı. Arkasından PLASSA darbesi geldi. Plassa'da yetkili Lastik-İş Sendikası aldı. Lastik-İş'in Mersin'deki Plassa grevi halen sürüyor.

TABANIN İTİCİ GUCU

Sabancı Holding'i bugünlerde bir de SASA işyeri rahatsız ediyor.

SASA, Mersin yolu üzerinde kurulu Holding'in en önemli işyerlerinden biri. Yaklaşık 2300 işçi çalışıyor SASA'da. Suni, sentetik kilyaf üreten SASA'da yetki, daha önceleri Türk-İş'e bağlı Teksif Sendikasında. Geçen yıl, işyerinin bağlı bulunduğu üretim kolu değişti. İşyeri "petrol ve kimya işkolu"nda yer aldı. Bunun üzerine, gitti Teksif, geldi Petrol-İş. Her ikisi de Türk-İş'e bağlı.

Ancak Petrol-İş'in yerel yöneticileri, bu sendika Türk-İş'e bağlı olmasına rağmen, patronların bildikleri san sendikacılara hiç mi hiç benzememektedir.

İşkolundaki değişiklikten hemen sonra, tabanın çıkarılan doğrultusunda hareket eden yöneticiler, toplu iş sözleşmesine ek bir protokol koydurdular. Ücret zammı, sosyal ve ekonomik haklar sağlandı. İş yasanında yer alan antidemokratik 17. maddenin uygulamasına sınırlamalar getirildi.

Bütün bunlar, sendikaların sahip çıkararak, san yöneticileri işbaşından uzaklaştırarak tabanın girişimleri sayesinde elde edilmişti. Ancak, işçiler arasında tutunamayıp birer safra gibi dışarı atılan olaylar da bitmemişti.

PATRONLAR KORKUYOR

Petrol-İş'in yetkisi SASA'nın dışında 500 işçinin çalıştığı MNS ve 70 işçinin çalıştığı Mutlu Akü'de de yetkisi bulunmaktadır. Yaklaşık 3 bin işçinin ilericide devrimci yöneticileri ile patronları sınıştırmaya, karşı tedbirler almaya yöneltecekleri onlar.

İşçi tabanında tutunamayan eski yöneticiler, işverenle ilişkilerini yoğunlaştırarak, patronların kurtuluş yolu olarak gördüğü işçi kıyımı hareketine yardımcı olmaktadır.

SASA kıyımı, işyeri temsilcisi Sasa Aktü'nün işten atılması ile başladı.

Daha sonra DGM'ne karşı direniş sonunu gündeme geldi.

Petrol-İş'e bağlı işçiler, DGM yasasına karşı direnmek üzere her türlü hazırlıklarını tamamlamış "işaret" beklerken, bu işaret gelmedi. Sendika Genel Merkezi'nin ve Konfederasyon'un artık herkes tarafından bilinen tutumu sonucunda, işçiler eyleme geçemediler.

Ancak boş da durmadılar. Adana işçileri, Petrol-İş Mersin şubesinin düzenlediği yürüyüşe katıldılar. Dağıttıkları bildiri ile DGM'ne ve genel merkezlerine karşı tabanın tepkisini dile getirdiler.

SASA işçilerinin bu kararlı tutumu, patronları kara kara düşündürdü. İşçilere yöneltilen baskılar yoğunlaştı.

Sürtüşmeler devam ederken, Ali Şadi Özen ve Orhan Çelik adlı işçiler, toplu iş sözleşmesi açıkça ihlal edilerek işten atıldılar. "Çıkışı verilen" işçilerin "disiplin kuruluna gönderilmeleri" ilkesi çiğnendi.

İŞÇİLERİN HAKLI TEPKİSİ

Bu yasa dışı girişimler karşısında işçilerin tepkileri de artıyor. 21 Ekim günü saat 23.00'da direniş başlıyor. İşyerindeki işçilerin tümü direnişe katılıyor.

Petrol-İş şube yöneticileri, sendika genel merkezi ile de ilişki kurarak gelişmeleri genel merkeze aktarıyorlar. Bunun üzerine, sendika genel sekreteri Cevdet Selvi, bölgeye geliyor. Şube yöneticileri ve işveren temsilcileriyle görüşüyor. Görüşmeler sonucunda, işverenlerin "kimseyi işten atmayacaklarına söz verdikleri" sendika genel sekreteri tarafından işçilere açıklanıyor. İşçiler bununla

ERGAT MAKİNE SANAYİ'NDE DİRENİŞ

İstanbul Küçükköy'de kurulu Ergat makina sanayii, valf (petrol vanası) üreten 43 kişilik bir işyeri. 1975'de Ergat işçileri DISK'e bağlı Maden-İş sendikasında örgütlendiler ve aynı yıl, iki yıl iplik başanlı bir sözleşme imzalandı.

Aliğa, İpraş, Petkim Karadeniz Kömür İşletmeleri gibi büyük kuruluşlara vana yapan bu işyeri, bu alandaki iki fabrikadan biri. İşveren, başından beri işçilerin devrimci bir sendikada örgütlenmiş olmalarından ve işçilerin politik düzeylerinin genel olarak yüksek oluştundan tedirgin. Fabrikanın en yeni işçisi bir yıllık, işçilerin yandan çoğu 5 yıldır bu işyerinde çalışıyor. Bu da işverenin 13. maddeli işletmesini güçleştiriyordu. 17. maddenin kullanılacağı durumlarda da, işçilerin bilinçli tavırları imkansız kılıyor.

Önümüzdeki Ocak ayında, ikinci sözleşme dönemi geliyor. Tazminatlar iyice yüklü hale geldi, daha da artacak. Bu durumda patron, işçilerin "Genel Yas'a katılarak işi 5 gün durdurmaları" bahane edip, tümünü işten attı. 26 Eylül sabahı fabrikaya gelen işçilere, bizzat işverenler "kendilerinin 275 sayılı kanununun 29. maddesi ve İş Kanununun 17. maddesine dayanılarak iş akitlerinin feshedildiğini, sadece çalıştıkları günlerin parasının verileceğini" bildirdiler.

Sendikamızın işverenle yaptığı görüşmede, işverenler işyerini çalıştırmak zorunda oldukları, fakat işten atılan işçileri işe almayacaklarını kesin olarak belirttiler. İşverenlerin asıl amaçları,

UZUNCA BİR SÜRE SARI SENDİKACILARIN YARDIMLARI İLE İNSAFSIZ SÖMÜR YÖNTEMLERİNİ PERVASIZCA SÜRDÜREN GÜNEY BÜYÜK SERMAYESİ, SARI SENDİKA ÇEMBERİ KIRILDIKÇA, BİR DAHA GERİ DÖNEMEYECEĞİ ESKİ GÜNLERİN ÖZLEMİNİ DUYUYOR. DEVRİMCİ SENDİKACILIĞI BÖLGEDE YAŞATMAMAK İÇİN, İLK TEDBİR OLARAK İŞÇİ KIYIMLARINA BAŞVURUYOR. İŞÇİ KIYIMLARININ SÜRDÜRÜLMESİNDE DE EN BÜYÜK DESTEK SARI YÖNETİCİLERDEN BULUNUYOR.

matın olmamışlardır. İşverenin önceki ve gelecekteki yasa dışı kıyımını önlemek için bir protokol yapılması gerektiğini savunuyorlar. Ancak genel sekreter "bu kadar da olmaz" diyor. Ya işverenin "söz"üne uyacaklardır, ya da

yasa dışı duruma düşeceklerdir. İşçiler bunun üzerine, işverenin "söz"ü ve genel sekreterin istekleri doğrultusunda direniş son veriyorlar.

İŞVEREN SÖZÜNÜ NASIL TUTUYOR?

İşçiler, 23 Ekim günü direnişi sona erdirerek işe başlıyorlar. Ancak işverenin sözünde nası durduğu 25 Ekim günü ortaya çıkıyor. 25 Ekim'de aralarında iş sendika yöneticisinin de bulunduğu 42 işçinin işine son verildiği açıklanıyor.

275 sayılı yasanın 19 maddesi uygulanarak ihbarsız ve tazminatsız olarak iş akitleri feshedilen işçiler bir de güvenlik kuvvetleri tarafından sorguya çekiliyorlar.

Sabancı Holding'in bu girişimi kamu oyunda büyük tepki ile karşılanıyor. DISK'e bağlı Teksif İşçileri Sendikası Güney Bölge Temsilcisi Selahattin Uyar basına yaptığı açıklamada, işverenin baskı ve kıyımları şiddetle kınıyor. Diğer demokratik kuruluşlar da yayımladıkları bildirilerle işçilere yöneltilen kıyımı "hunharca bir davranış" olarak nitelendiriyorlar.

İŞÇİLER NE DİYOR?

İşverenin tutumu karşısında işçilerin görüşlerine başvurduk. SASA işçileri direniş geçiş nedenlerini şöyle anlatıyorlar:

"İşveren yasa dışı kıyımlarına dur demeye gereğini duyduk. Genel sekreter araya girdi. Daha büyük işçi kıyımını önlemek için iş başı yaptık. Ancak işveren ve genel sekreterin oyunu ile karşılaştığımız daha sonra anladık. Sendika genel merkezi bizi yalnız bıraktı.

Haklı eylemimiz, işçi sınıfının gerçek yandaşları ile sermayenin yandaşlarını

sendikalar bilinçli işçileri işyerinden tasfiye edip onların yerine düşük ücretle ve sendikasıız işçi almak ve üretime devam etmekte. İşverenin bu politikası MESS'in Türkiye çapında işçilere karşı uyguladığı politikanın bir devamıydı.

Ergat işçileri, direnişlerini sürdürüyorlar. Haklarını almaya kadar da sürdürmeye kararlılar. Bu direnişte en büyük silahlarının birlik olduğunun bilin-

ciyeler. Burjuvazinin Türkiye çapında giriştiği ve ücibinden fazla DISK üyesi işçilerin işten atılmasına yol açan tasfiye eyleminin bir parçasını yapıyorlar. Ve biliyorlar ki, bu yalnız 43 Ergat işçisine değil, tüm Türkiye işçi sınıfının ıleri unsurlarına yönelmiş bir tasfiye hareketidir. Ergat işçileri, burjuvazinin bu oyununu bozacaklar, tüm işçi kardeşlerine bu alanda örnek olacaklardır.

açık olarak görmemize olanak sağladı. Şunu iyi öğrendik: Sınıf sendikacılığı ilke olarak benimsenip pratikte uygulanmadığı sürece, işverenlerin haksız girişimlerine karşı etkili mücadele verilemez."

SASA işçileri, düne ve geleceğe böyle bakıyorlar. Kıyımların başladığı günden bu yana genel merkezlerinin tutumunu dikkatle izliyorlar. Sabaha kadar sendikalarında nöbet bekliyorlar. İki gündür, genel merkezden gelip giden olmadı. Üçüncü günü bekliyorlar.

2. Direnişten o güne kadar işbaşı yapmayan işçiler işbaşı yaptıklarında, arada geçen sürenin ücretlerini alacaklardır.

3. İşten atılan tüm işçiler işbaşı yapacaktır.

Tekstil sendikasının işverene sunduğu bu koşullardan ilk ikisi, önceki hafta derhal uygulandı, uygulandı ve direnişte geçen süreler ödetildi. Ayrıca, işten çıkarılan 36 işçinin 14 işçi, yirmikiğün sonra işbaşı yaptılar ve bu sürenin ücretlerini aldılar. Geri kalan 22 kişi de, çok yakında işlerine dönecekler.

Sabancı Holding'in, Karamemetler'in, Sapmaz'ların saltaat sürdürdüğü ve iktidarda etkin olduğu bu dönemde, Özbucak işçilerinin, işveren karşısında elde ettikleri bu örnek başarı raslantı değildi. Özbucak işçileri, 16 Eylül direnişi sırasında, DGM savcısına ve zapta geçirilmesini isteyerek şöyle demişlerdi: "DGM Anayasanın 7. maddesine aykırıdır. Anayasa aykırı bir mahkemenin savcısına ifade vermiyor ve bu özel mahkemenin savcısını reddediyoruz." Bu sözler zapta geçirildi. Savcının bütün baskılarına karşın, Özbucak'ın tüm işçiler bu ifadeyi tekrarladılar. İşçiler, bu gücü, sendikalarına duydukları güvenden alıyorlardı. Özbucak işçilerinin, liderleri karşısında duydukları bu güvenin gerçekçi olduğu son başarılı eylemle ortaya çıktı.

Özbucak işçilerinin güveninin gerçekliğini kanıtlayan bir başka örnek de, işten çıkarılan işçilere verilmesi DISK genel merkezinin kararıyla saptanan brüt ücretlerinin net % 40'ünün, en başta Tekstil tarafından ödenmesi oldu. Tekstil-İş'in bu tutumu, başka birçok örnekte olduğunun tersine, işçilerinin moralinin yüksek tutulmasını sağladı. Sendika çözüldü, pekişti.

Ote yandan, Maden işkolunun etkin olduğu Mersin bölgesinde, sendika dokuz işyerinde aldığı büyük yararları sarma aşamasındadır. Bilindiği gibi Maden-İş Çumtaş'ta 91, Şabanlar Döküm sanayiinde 183, Orman Tamir, Sumas gibi işyerlerinde de büyük kayıplar vermişti. İşçi sınıfının örnek militanlarının tasfiye listesinin başını çektiği bölgede, Lastik-İş Plassa'da, Hür Cam-İş ACS'de, Petrol Kimya-İş soda sanayiinde oldukça az zarar vermişlerdi. Özbucak işçilerinin, liderleri önderliğinde izlediği eylem çizgisi, sendikaların ve mücadelelerini güçlendirme çabasındaki bölge işçilerine örnek olarak.

BULANCAK'TA İLK GREV BAŞARI İLE SONA ERDİ

Bulancağ Tuğla Fabrikasında 45 gün süren bir grev vardı.

Grev, DISK'e bağlı Keramik-İş Sendikası tarafından yürütüldü. Bulancağ'ın ilk grevi idi bu. İşçiler, bir bayram havası içinde greve başladılar. Gerçekten de işçiler için bir okul vazifesi gördü grev. Patronlara karşı yürütülen mücadele ile birlikte, işçilerin eğitimine de önem verildi. İşçiler, artık değer, sömürü, sınıf mücadelesi gibi kavramları özümseydikçe, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm sloganını da özümseyorlardı.

Grevin ilgi çekici diğer bir yanı da, işverenlerin CHP'li olmasıydı. Böylece işçiler, somut mücadelelerinde "umut" olarak benimsenen bir partinin diğer yanı ile karşı karşıya geldiler. CHP Giresun ve Bulancağ örgütleri başından itibaren grevi yok saydılar.

CHP'nin yerel örgütlerinin bu tutumuna rağmen, işçilerin kararlılığı ve mücadele azimleri, çevreden büyük destek ve sempati topladı. İşçiler, grevlerini bildirilerle halka duyurdular. Halk, Bulancağ Tuğla Fabrikası'nın 70 işçisinin etrafında bir destek çemberi oluşturdu.

Grev öncesi toplu sözleşme görüşmelerinde ilginç olaylara tanık olundu. İşveren temsilcisi bir ara sözleşmelerde "tarafsız aracı" olarak Erbakan'ı bile önerdi!

Bulancağ grevinin bir diğer özelliği de bölge halkının muhafazakar niteliği ile tanınmasına karşılık, somut mücadele sırasında muhafazakarlık çemberinin kırılmasına ilişkindi. Grevin Ramazan'a rastlayan bölümünde, grevci işçiler, grevi ziyarete gelenlere ikramda bulunmakları ger kalmadılar. Fabrikadan yaşı işçileri "su anda en büyükübadet.grevi başarı ile sürdürmektedir" diyorlardı.

Grevin ilk ayı dolduğunda, işveren artık daha çok dayanamayacağını ve işçilerin direncini kıramayacağını anlamıştı. Sendikadan grev öncesinde öne sürdüğü talepler, 45. gün sonunda işveren tarafından kabul edildi.

Doğu Karadeniz bölgesi için örnek bir direniş verilmiş, ileri haklar kazanılmıştı. Grevçiler, grev ve lokavut kaldırılmasından sonra grev çadırlarını sökerek, bunun bilincinde idiler.

Toplu sözleşme sonucunda işçilere ücret zammı, ölüm, doğum, evlenme, askerlik, yemek parası gibi haklar sağlanıyor, kıdem ve ihbar tazminatları iş kanununda belirtilen miktarların üzerine çıkartılıyordu. Nihayet, 1 Mayıs'ın işçi bayramı olarak kutlanması da işverene kabul ettirildi.

TABAN - YÖNETİMİ UYUMU BAŞARI İÇİN ŞARTTIR

Adana'da Tekstil-İş üyesi Özbucak işyeri işçileri, burjuvazinin ülke çapında yürüttüğü "ileri işçileri" tasfiye oyununa karşı ileri bir başarı kazandılar. DGM lere karşı girişilen 16 Eylül direnişinden sonra, Özbucak işvereni, Çukurova işverenlerinin Sanayi Odalarından aldığı talimatla işyerinde 36 işçiyi işten çıkarmıştı. İşçiler, buna karşılık, sınıf silahları olan greve yeniden sarıldılar. Ancak, sermayeye karşı direniş, aynı zamanda koşulların gerçekçi bir biçimde değerlendirilmesini gerektiriyordu. Tekstil-İş yöneticileri de bu yönde bir davranışla, bölgedeki diğer işçilere örnek olacak bir tutum aldılar. Sendika, Özbucak işyerinde, zaman kaybetmeden uyumsuzluk çıkardı ve Özbucak işvereni aynı davranmaya zorladı. Sonuç, apansız yakalanan işverenin, doğru belirlenen bir eylem karşısında işçiler önünde boyun eğmesi oldu.

Tekstil sendikası, işverene, uyumsuzluğu kaldırmak koşuluna karşılık şu koşulları ileri sürüyordu:

1. Direnişte geçen süreler ödenecek-

TRT'DE TELİF HAKLARI SÖMÜRÜSÜ BAŞLADI

TRT'DE TELİF HAKLARI BAŞKALARINA AIT OLAN PROGRAMLAR YENİDEN YAZDIRILIP YAYINA SOKULUYOR. DIŞARIDAN PROGRAM YAPAN BİR ÇOK YAPIMCININ PROGRAMLARI BU ŞEKİLDE SÖMÜRÜLÜYOR.

TRT Yurt dışı yayınlar dairesi telif hakları başkasına ait olan programları yeniden yazdırıp yayınlıyor.

Dördüncü Yayın Dönemi için Cüneyt Ayrıl tarafından telif edilmiş olan ve kabul edilen TARİHTE YOLCULUK edli programın tüm telif hakları yazarına ait olduğu ve durum yayın dönemi öncesinde TRT'ye resmen bildirildiği halde program Güner Turhan adlı bir yazarla yazılarak yayına girmiştir.

Yasa dışı Karataş yönetimiyle birlikte çalışmanın yasalara saygısızlık ve Anayasaya karşı gelmek anlamına geleceğini savunarak TRT'ye telif ettiği programları yazmayacağını bildiren Cüneyt Ayrıl Yürüyüş'e yaptığı açıklamada olayı belgelerle şöyle anlatmıştır:

"Uzun bir süre TRT Yurt Dışı Yayınlarına bağlı olan Türkiye'nin Sesi Radyosu'na yurt dışındaki Türk İşçilerine yönelik programlar yazmakta ve yapmaktaydım. Her yıl yapılan uygulamalarda olduğu gibi 1976 yılı için de birçok program tekliflerim olmuştu, bunlardan "Bulduğunuz Ülkeler ve Tarihte Yolculuk" adlı programlar kuruma yayına uygun görülerek kabul edildi ve TRT Yurt Dışı Yayınlar Program Planında da yayınlandı. Yayın planının 299-302-309 ve 322 inci sayfalarında bu savımı gerçekleyen yazıları bulabilirsiniz, bunların fotokopilerini başkılıktan istemiş olmama karşın henüz vermediler. Olaylar aynen şöyle gelişti: Ön-

ce 9 Haziran 1976'da Daire Başkanlığına bir yazı yazdım. Ancak adı Postayla gönderilen bu yazının TRT'nin eline geçmediği savunuluyor. Daha sonra 22 Haziran'da bir başka yazı yazarak, bundan önce kurumda çalıştığıma dair (dışardan programlar yazdığımı dair) bir yazının tarafıma gönderilmesini istedinim, bu bir tür bonservis isteği olmasına ve verilmesi işverenin yükümlülükleri arasında olmasına karşın gönderilmedi. Küçüksesat postahanesinin 23.6.1976 gün ve 218 notu taahhütlü kayıtlarında bulunan bu mektubun da TRT'nin eline geçmediği savunuluyor. Tüm bu gelişmeler üzerine yeni bir mektubu 8. Eylül. 1976'da adeli taahhütlü olarak yolladım ve andığım programların teliflerinin bana özgü olduğunu da önemle vurguladım. Bu yazım idelitaahhütlü olduğundan olacak yanıtlamak zorunda kaldılar ve cevap verdiler. Orhan Timur-oglu imzası ve Yayın Hizmetleri Müdürü ni sıfatıyla gelen mektupta sözü geçen programların yayınları arasında olduğu savım yalanlanıyor. Ancak kendi yaptıkları işten haberleri yok ki. Bakınız 30 Eylül'den 31 Aralık 1976'ya değin sürecek olan 4. yayın döneminin bülteninin 11. sayfasında ne yazıyor: "TARİHTE YOLCULUK" Günü: Pazar, Saati: 19.30-21.00. Dedigi gibi böylelikle TRT kendi kendisini yalanlayarak hükümetten aldığı koruyucu gücüyle işçinin, emekçinin tüm haklarına saldırıya geçmiş durumda, şimdi de telif hakları sömürüsü başladı. ... Bana gelen mektuba (TRT'den) hemen bir yanıt daha verdim ve bu mektup da ideli taahhütlü kartından anlaşıldığı üzere 25 Eylül'de yani yayın döneminden önce, 5 gün önce, kuruma vardı. Bu mektupta da tüm isteklerini ve durumu yeniden belirttim.

Durum böyle olunca TRT'den maddi ve manevi tazminat isteme haklarını doğmuş oluyor. Çünkü telif haklarını hiçe sayarak tüm çalışmalarını, uğraşını ve düşünmesini bana ait olan programları

Zengin Türk Mutfağında bir görüntü.

"TARİHTE YOLCULUK"

Günü : Pazar

Saati : 19.30 - 21.00 (Anayurttan İsteklerinizde) Bulduğunuz Ülkelerdeki Türk sanat eserlerini elbette bilmek ve bunlarla övünmek istersiniz. O halde, "Tarihte Yolculuk" adlı programımızla buluşalım ve yabancı müzelerdeki Türk eserlerini tanıyalım.

yayınlamaya başlıyorlar. Öte yandan yasa dışı bir yönetim altında çalışmak istememenin cezası da bonservisi alamamak ve 5 ayı aşkın bir süre işsiz kalmak oluyor. TRT Kurumu tüm kayıplarını avukatının bugünlerde açacağı dava sonucunda bağımsız mahkemelerin kararıyla ödemek, tazmin etmek durumunda kalacaktır kanısındayım.

Programın yapısının benim üzerimde olduğuna dair bağımsız Türk mahkeme-

leri daha belgeler ve şahitler gerekecekse bunlarda kuşkusuz kendilerine verilecektir. Durumu kamu oyuna duyurmamda Yürüyüş dergisinin yardımlarına da teşekkür ederim."

Ayrıca öğrenildiğine göre, gerek Ayrıl'ın ve gerekse daha birçok dışardan program yazan yapımcının da programları telif hakları aynı şekilde sömürülmekte ve yayına gerek aynen gerekse sapıtılarak verilmektedir.

bilim yayınları

PIYERLOTI CADDESİ
2111 ÇEMBERLİTAŞ
İSTANBUL

1- Feodal Toplumdan 20. yüzyıla (Leo Huberman) (İkinci Baskı) (Genişletilmiş)	20 TL.	11- Şiir Devriminin Öğrettikleri-İTT Belgeleri (Rene Castillo)	12.50 TL.
2- Emperyalizmin Türkiye'ye Girişi (Orhan Kurmuş) (Tükendi)	20 TL.	12- Marksizm ve Maoizm (V. Krivtsov) (Tükendi)	20 TL.
3- Aydınlar ve Sınıf Mücadelesi (A. Casanova-CI. Prevost-J. Metzger) (Tükendi)	10 TL.	13- Latin Amerika'da Devrim (W. M. Breurer-B.Hartmann-H. Lederer)	15 TL.
4- Bilimsel Sosyalizm ve Sosyal Demokrasi (V. Vassine-S. Gribanov-I. Oundassy-nov) (İkinci Baskı)	10 TL.	14- Çağdaş Troçkizm ve Karşı Devrimci Özü (M.Basmanov)	20 TL.
5- Diyalektik ve Tarihi Meteryalizm (A. Spirkin-D. Yakhot) (İkinci Baskı)	17.50 TL.	15- Planlama Kalkınma ve Türkiye (Yalçın Küçük)	22.50 TL.
6- Kapitalizmin Ekonomik Politigi (M. Ryndna-G. Chernikov) (Tükendi)	25 TL.	16- Portekizde Özgürlüğün Şafığı (Alvaro Cunhal)	17.50 TL.
7- Sendikalar Üzerine (K. Marx-F. Engels-V.I. Lenin)	25 TL.	17- Yeni Devrim Teorilerinin Eleştirisi (II) (Jack Woddis)	12.50 TL.
8- Endüstrileşme Sürecinin Temel Sorunları (Yalçın Küçük)	30 TL.	18- Tarımda Kapitalizmin Gelişmesi ve Toprak Rantı (Gunther Hoell)	10 TL.
9- İki Açıdan Türkiye İşçi Partisi Davası (Behice Boran)	15 TL.	19- Pentagon ve Amerikan Üstleri (Igor Melnikov)	7.50 TL.
10- Yeni Devrim Teorilerinin Eleştirisi (I) (Jack Woddis)	15 TL.	20- Teoride ve Pratikte Burjuva Demokrasisi (A.Mishin)	30 TL.
		21- Sovyetler Birliği Komünist Partisi Tarihi (B.Ponomarev) (Toplatıldı)	30 TL.
		22- Marksist Felsefe Yazıları (K. Marx-F. Engels-V.I.Lenin)	22.50 TL.
		23- Maoizmin Ekonomik Teorileri (E. Korbash)	12.50 TL.
		24- Bulgaristan'da Kapitalizmden Sosyalizme Geçiş Sorunları (Bulgaristan, Bilimler Akademisi)	30 TL.
		25- Din Bilimi ve Felsefe (Howard Selsam)	12.50 TL.
		26- SBKP 25. Kongresi Raporları - Kararlar - Konuşmalar	17.50 TL.
		27- Gerçekçiliğin Tarihi (B. Suchkov)	25 TL.
		28- Siyonizm ve Dünya Politikasındaki Rolü (H.Lumer)	15 TL.
		29- Marksizm ve Dönek Garaudy (H. Morjian)	15 TL.
		30- Luis Corvalan (Eduardo Labarca) 2. Dizi, 1. Kitap	12.50 TL.

ÜCRET, FİYAT, VERİMLİLİK

MESUT ODMAN

Türkiye'de ekonomi politığın öğretilmesinde bugüne kadar daha çok baş-
nç kitaplarına başvuruldu. Marksist
...asıklar bir yana bırakılırsa, yayımlanan
kitaplar da genellikle bu nitelikteydi.
Artık bu dönem gerilerde kaldı ya da ge-
rilerde bırakılmak zorunda. Yeni dö-
nem, her alanda olduğu gibi bu alanda
da, daha derinliğine öğrenmeyi, Marks-
ist yaklaşımın sağladığı olanaklarla Tür-
kiye'nin somut sorunlarını çözümlen-
bilemeye gerektiriyor.

Son birkaç yılda bu nitelikteki ça-
lışmaların ve yayınların çoğalması o-
lumluluğu gösteriyor. Bilim Yayınları'nın
30. kitabı olarak yayımlanan A. Dorsay
ile H. Sait'in incelemesi, *Ücret ve Türki-
ye'de Ücretler*, her Marksist ekonomi
politikte önemli yer alan bir konuda
belli açıklıklar getirmesi, derinleşti-
rişmelerini özetliyor. Bu noktada, Marks-
ist yaklaşımların çözümlemelerine
ilginç araştırmalarla sonuçlandırılmış
bakımdan son derece yararlı bir çalış-
ma. Kitap iki bölüme ayrılmış. Bir-
inci bölümde, Marksist ekonomi poli-
tikte ücret sorununun çözümlemesine
ilginç açıklamalar yer alıyor. İkinci böl-
ümde ise özel kesim imalat sanayii ile
ilgili bulgular özetlenmiş.

Marksist felsefede "öz" ve "görü-
nüm" temel kavramlar arasında. Bir baş-
ka deyişle, öz ile görünümün ayrıt edil-
mesi, diyalektik materyalist yöntemde
büyük önem taşıyor. Bu noktada, Marx'
tan yapılacak şu iki alıntı, birçok uzun
açıklamaları yerine geçebilecek ölçüde
aydınlattı:

"Şeylerin görünümü, biçimi ve do-
ğası tümüyle özdeş olmayıp, bütün bilim
gerekisi olurdu." (*Capital*, c. 3, Chicago,
Kerr, S. 951)

"Dünyanın güneş çevresinde döndü-
ğü ve süyun tutuşma yetisi yüksek iki
gazdan oluştu... paradokstur. Bilimsel
hakikat, şeylerin yalnızca aldıkları görü-
nümünü yansıtan her türlü deneyle
yargılanacak olursa, her zaman para-
dokstur." (*Value, Price and Profit*, In-
ternational Publishers, s. 37)

Kapitalist toplumdaki insanlar arasın-
daki toplumsal ilişkiler, şeyler arasında-
ki ilişkiler görünümünde ortaya çıkar.
Ama bu görünüm, toplumsal ilişkilerin
özünü açığa çıkarmaz, onu gizleyebilir,
çarpıtıcı bir niteliktedir. Toplumsal iliş-
kiler şeylerin değişimi (mübadelenin)
görünümünde karşımıza çıkar. Burada öz
ile görünümü ayrıt edilebilir ilişki-
nin yürürlükte olduğu değişim sürecin-

den önce, eşitsizliğin yürürlükte olduğu
üretim sürecini incelemek gerekir. Piyasa-
da kapitaliste sattığı emek gücünün de-
ğerine "eşit" bir değeri ücret olarak alan
işçinin, yalnızca üretilen tüm yeni de-
ğerin yaratıcısı olmakla kalmayıp, kendi
emek gücünden daha büyük bir değer ya-
ratabilme yeteneğine sahip olduğunu-
görmenin yolu, üretim sürecini çözümlen-
mektir.

Kitabın birinci bölümü bu yaklaşı-
mın ışığı altında kuramsal çerçeveyi be-
lirliyor. Ücret sorununa ilişkin kuramsal
açıklamalar bu yaklaşımla yola çıkılarak
yapılıyor. Oldukça karmaşık sorunların
kısaça tartışılması zorunluluğu, bu böl-
ümün son derece yoğun, sıkıştırılmış bir
nitelik kazandırmış. Ancak sık sık yerin-
de göndermeler yapılmış olması, gerekti-
ğinde temel metinlere baş vurnayı ko-
laylaştırıyor.

İkinci bölümde, özel kesim imalat
sanayinin 1963-72 yılları arasındaki ge-
lişiminin önemli yanları vurgulanıyor.
Başlangıçta, amaçları Marksist yasaları
"doğulamak" değil, "Marksist yaklaşı-
mın getireceği açıklamalardan yararlan-
arak Türkiye'de ücretlere ilişkin olarak
resmi kaynaklardan elde edilecek bazı
ampirik verileri değerlendirilmeye çalış-
mak" olduğu belirtiliyor.

İlk önemli bulgu şu: İmalat sanayi-
inde doğrudan üretimde çalışan işçiler-
in parasal ücretlerindeki yıllık artış,
1963-72 döneminde, % 13,3 oranında.
Buna karşılık aynı dönemde sabit fiyat-
larla yıllık verimlilik artışı % 7,9 iken
yıllık fiyat artışları ortalama % 6,7 oranında
gerçekleşiyor. Araştırmacılar,
bunlara dayanarak, 1963-72 yılları ara-
sında özel kesim imalat sanayinde çalış-
an işçilerin ulusal gelir içindeki payları-
nın yılda % 1,3 oranında azaldığını or-
taya koyuyorlar. Bu işçilerin, hem nice-
lik hem nitelik bakımından, işçi sınıfı-
nın çok önemli bir bölümünü oluştur-
dukları da hatırlanmalı.

"Toplu pazarlıkta nesnel ölçütler-
in bulunması" sermaye ögütlerinin,
özellikle son zamanlarda, neredese slo-
ganlaştırıldıkları önerilerden. "Nesnel ölçüt"
denince ilk akla getirilen de verimlilik.
İşverenler, işçi sendikalarından
"keyfi" ücret taleplerine karşı, "bilimsel
ve objektif" bir ölçüt olarak verimlilik
temel alınmasını ileri sürüyorlar.
Yalnız kapitalistler değil, Marx'ın deyimi-
yle "onların ideologları" olan iktisatçı-
lar da. Bu öneriyi karşılık kitapta
yazar söylüyor: "Uygulanma ücretle-

rin marjinal emek verimliliğine ya da
başka bir emek verimliliği göstergesine
bağlanması ise (verimliliği belirleyen
teknolojinin seçimi kapitalistlerin karar-
larına bağlı olduğuna göre) ücretlerin
tamamen işçi sınıfının dışında kararlaştırılması
anlamına gelecektir. Ücretlerin
düzeyi kapitalistlerin kendi kârlılık he-
saplarına dayanarak yattırma yapma, üre-
timi artırma gibi konularda alacakları
kararlara bağlı kılınması olacak, kapitalist
sınıfa ücretleri istedikleri gibi oynama
olanakları çıkması olacaktır."

Ayrıca, verimlilik artışlarının, kapitalistler için görece artık değeri arttırma-
nın, bir başka deyişle işçileri daha fazla
sömürmenin bir yolu olduğu da ekonomi
politığın öğrettiği gerçeklerdendir. Öte
yandan, araştırma sonuçları, verimlilik
hızla arttığı sektörlerde ücret payının
mutlak olarak düştüğünü gösteriyor.
Benzer bir bulgu, üç-dört ay önce
YÜRÜYÜŞ'te açıklanmıştı. (Y. Küçük,
H. Mertoğlu, C. Baysan, "Türkiye Kapitalizminin Ücret, Fiyat ve Kâr Tablosu"
YÜRÜYÜŞ, sayı 60).

Bir başka ilginç bulgu, verimliliğin
en hızlı arttığı sektörlerde fiyat artışları-
nın yavaş, verimliliği yavaş artan sektör-
lerde ise fiyat artışlarının hızlı olduğu
ortaya koyuyor. Araştırmacılar,
bu durumun, verimliliği arttırmanın yanı sıra
bir başka silah olan fiyat artışlarını,
verimlilik artışını yeterli oranda sağla-
yamayan kapitalistlerin bölümünü kendi
lehlerine etkilemek için kullanılmaları-
na izin gelebileceğini belirtiyorlar.

Aynı inceleme, en hızlı fiyat artış-
larının gözlendiği sektörlerin, ücretlerin
en yavaş arttığı sektörler arasında yer al-
dığını gösteriyor. Araştırmacılar bu
olguyu şöyle yorumluyorlar: "Ücretlerle
fiyatlar arasındaki ilişki doğrudan doğru-
ya değil, dolaylı olarak, birim üretilen
ücretin aldığı pay aracılığıyla ortaya çı-
kmaktadır. (...) Bunun dışında kapitalist
sınıfın üretimden aldığı payı (ki kapitalist
sınıf bu payını genel olarak artır-
mayı başarmıştır) verimlilik artışları yo-
luyla arttırmadığı ya da koruyamadığı
sektörlerde çarenin fiyat artışlarında
arandığı anlaşılmaktadır."

Günümüz ekonomik ve siyasal gün-
deminde yoğun biçimde yer alan birçok
konuda önemli açıklamalar getiren, dik-
kate değer sonuçlara ulaşan çalışma şu
sözlerle son buluyor: "Kapitalist çevre-
lerin ücretler ve enflasyon konusunda
sağladığı ideolojik başarılar karşısında
sosyalistler de bilimsel bulgularını sınıf

mücadelesini genişletmek ve yoğunlaş-
tırmak yolunda etkin bir şekilde kullana-
mayı başarmak zorundadırlar."

ANITLAR ONUNDE (X)

Sevmek
yalnızlığı, yemektir biraz da
öfke
bir dürtüdür inanmış olanlara
ortusundan silkinip zamanların
eğlenceye gider gibi gitmek
görülen şah damarını vurmaya
kokuşmuşluğun
kötülüğün
puştuğun!

Ölüm
bu son durak, gelmez ki aklımıza
uolkanları taşır minicik yüreğimize
bir tüy gibi uçucu
kurşun gibi ağır oluruz
çeker irtinası hakikatin
çeker suskunlarda çoğalan uğultu
en kallesiyle pusunun
ölsük de yurdun dağlarında
bu son durak
aklımıza gelmez ki!

Kimler çoğaltıyor bu çiçekleri
han görmüş güli
deniz gözü menekşeleri
her gezisi mi yapıyorlar, Hidrellez mi
maysız haftasında
kimler çoğaltıyor bu çiçekleri
Ankara sirtlarında?

Ağlamak
işte bunu yazmamış senin kitabın
izin yok göz yaşına
ağularda bulanmış bencil yalnızlığı
dur hele
düşün hele
nerde yamıdık, neden
nerde vurulduk, neden
nasıl ayırdık birbirimizden
dur hele
düşün hele
anılar der simgesi ölümsüzlüğün
biler düşüncüyü
eylemi emzirir
ağlama diyorum bak
sen ağlamaya alışkın oysa
umudunun tomurcuğu biliyorum
öfkemin al otlu yiğitleri biliyorum
dur hele
icine ahıt göz yaşını gel
icimite geleceğin altın anıtlarını!

1973
KEMAL BAYRAM

(X) Ozanın yakında yayınlanacak
"ERKEN ÖTEN HOROZ" isimli
kitabından.

OTYAM YILLIK SERGISİNİ 20 EKİM'DE AÇTI

Onbeş yıl aradan sonra iki yıldır yeniden resme dönen Fikret Otyam,
son çalışmalarını 20 Ekim'den itibaren Ankara'da Alman Kültür Merkezi'nde
sergilemeye başlamıştır.

Geçtiğimiz Nisan ayında yapıtlarını İstanbul'da "Memleketimden İnsan
Manzaraları" adıyla sunan Otyam'ın sergisi büyük bir ilgiyle karşılanmıştır. Bu
kez "Memleketimden İnsan Manzaraları 2" de, sanatçının hiçbir yerde ser-
gilenmemiş 38 yağlı boya yapıtıyla, maden işçileri ve pancar emekçilerinin
yaşamlarını konu alan fotoğrafları Ankara'da sunulacaktır.

Bu sergisinde de özellikle emekçileri konu olan Otyam, "Fotoğraf alan-
ında olduğu gibi boyalarımı da, sevenlerimin karşısına yüz akıyla çıkarmak,
halkımın sanatçısı olmak, amaçlarımın başında gelmektedir" demiştir.

Otyam ayrıca sergisi süresince okulların getireceği kitaplarını da imza-
layacaktır.

Öte yandan Otyam'ın Nisan ayında Çağdaş Yayınları arasında çıkan
"Karasevdam Anadolu" adlı kitabı kısa zamanda tükenmiş, yayınevi bunun
üzerine Otyam'ın son yapıtı "Mayınl Topraklar Üzerinde" adlı kitabını da
Aralık ayında çıkarmak üzere hazırlığa başlamıştır.

CHP'DE YÖNETİM DEĞİŞİKLİĞİ İLE BAŞLAYAN GELİŞMELER, İL VE İLÇE KONGRELERİ SIRASINDA DA AĞIRLIĞINI DUYURDU. CHP YÖNETİMİNİN "SAĞLAM" ELLERDE KALABİLMESİ İÇİN BÜTÜN ANTI DEMOKRATİK YÖNTEMLER UYGULANDI. BUGÜNKÜ GENEL MERKEZ EKİBİNE KARŞI OLAN PARTİLİLERİN GÖREVLERİNDEN UZAKLAŞTIRILMALARI İÇİN OLMADIK BASKILARA BAŞVURULDU.

KAYSERİ'DE, GENEL MERKEZİN MÜDAHALELERİNDEN YAKAYI KURTARAMADI. YÜKSEL ÇEKEMOĞLU VE ARKADAŞLARI KONGREYİ KAZANMALARINA RAĞMEN, KONGRE GEÇERSİZ SAYILDI. ÇEKEMOĞLU VE ARKADAŞLARI KEŞİN İHRAÇ İSTEMİ İLE MERKEZ HAYSİYET DIVANINA VERİLDİLER. YENİLENEK İL KONGRESİNE BU GRUP ALINMADI. KONGRE, MERKEZ EKİBİNİN KAYSERİ TEMSİLCİLERİ TARAFINDAN YÜRÜTÜLDÜ VE "SONUÇLANDIRILDI"

HUSEYİN BAYRAK

Kayseri'de önce, Genel Merkezin kongreyi iptaline yol açan gelişmeleri öğrenmek üzere Yüksel Çekemoğlu'nun görüşlerine başvurdu. Çekemoğlu, Kayseri İl Kongresi ve sonrasında gelişmeler konusunda konuşmanın şimdilik erken olduğunu söyledi.

CHP-TÜRK-METAL-CGP ÜÇGENİ

Bunun üzerine Genel Merkez tarafından feshedilen İl Yönetim Kurulu üyelerinden gazeteci Mustafa Gümüşkaynak'ın görüşlerini öğrenmek istedi. Gümüşkaynak bize şunları anlattı:

"Kayseri'deki olaylar, bir taban-tavan çatışması. Gelişmeler, merkez ilçe başkanı İsmail Çalışman'ın, Ecevit'in yönetime gelmesi ile partiden ayrılan ve CGP'ye giren çok doktoru Mustafa Gündoğdu'nun yeniden partiye alınması ile başladı. Aynlık ilk kez bu olayla açık bir biçimde ortaya çıktı. Çekemoğlu ve bizler, Gündoğdu'nun CHP ilkeleri ve demokratik sol ile bağdaşır bir yaşam göremiyorduk."

"Ecevit'e karşı olduğu için partiden ayrılan Gündoğdu'yu yeniden CHP'ye kaydırtan merkez ilçenin kongreden önceki başkanı Çalışkan'ın durumu da ilginç."

"Çalışkan, daha önce Kayseri'de DISK Maden-İş temsilcisi idi. Sonra Maden-İş üyelerinin giriş işlerini aralarık Türk Metal-İş'e geçti ve oranın başkanı oldu. İşçileri böylece il çabukluğu ile Türk Metal'e sokan Çalışkan şimdi yine DISK'te. Genel-İş Şube Başkanı olarak."

"Olaylar, sürtüşmeleri başlatan kişilerin nitelikleri böyle. Her ikisi de CHP'den çıktı. Bir CGP'de, diğeri Türk Metal'de kariyere aradıktan sonra, geri döndüler. Kariyerlerini CHP'de ve Genel-İş'te buldular."

"Yeni il başkanının niteliği de aynı. Yeni il başkanı Gümüşçü'nün bir ayığı CHP'de, diğeri ise CGP'de."

Gümüşkaynak, kişileri böyle anlatıyordu. Kişilerin yanısıra, bir de olaylar vardı. Çekemoğlu'nun geçen kurultayda Ecevit'in adayına karşı kurultay başkanlığını alması, Deniz Baykal'ın Kayseri'ye gelince diğerk parti büyüklüklerinden daha çokşulu bir biçimde karşılanması anlaşılın Eyyüboğlu-Topuz cuntası için tehlike çanlarını çınlatmıştı.

KAYSERİ MİLLETVEKİLLERİ

Gümüşkaynak sözlerine devam etti: "Çekemoğlu'nun demokratik sol ekibi ile işbaşına gelmesi, çoğu genel merkez eğilimli Kayseri milletvekillerini de tedirgin etti."

"Oysa, bu milletvekillerinden ne Tufan Doğan Afşar'ın de Mehmet Yüceler daha diin Ecevit'e çok ters düşen, Ecevit'e karşı olduklarını da her fırsatta açıklayan kişilerdi. Bunlarla genel mer-

kez arasındaki bağı, yine Kayseri'den senatör seçilen Ziya Müezzinoğlu sağladı."

"Gelişmeleri hızlandırın bir diğerk faktör de seçimin yaklaşması idi. Kayseri'den edindiğimiz izlenimler ve iptal edilen kongrenin sonuçları, demokratik solcu ekibin, genel merkez ve CGP ile sıkı ilişkilere sahip ekibe üstün geldiğini gösteriyor. Ancak bu üstünlük, genel merkezin uyguladığı tasfiye yöntemi sonucunda bertaraf edilmiştir."

"Olup bitenleri bilener, Ecevit'in yenilenen kongreye gönderdiği mesaj da tepki ile karşıladılar. Kayseri'deki CHP'liler arasında bugünlerde en çok konuşulan konu; "Kurultayın demokratik solcuların aleyhine sonuçlanması halinde partiden büyük kopmalan olacağı ve bunun da sosyalistlerin işine yarayacağı" idi"

Gümüşkaynak ekliyor: "CHP üzerinde büyük oyunlar oynanıyor. Kayseri'de çok açık bir biçimde ortaya çıktı bu oyunlar. Büyük bir seçmen kitlesi daha şimdiden oy kullanmayacağını söylüyor. Neden olarak da yeni il yönetiminin delegeler tarafından seçilmesini gösteriyorlar."

ÇOĞU ŞİRKET ORTAĞI

Gümüşkaynak'tan yeni yöneticilerin niteliklerini soruyoruz. Şöyle cevap veriyor:

"Çoğu, Tomarza'da kurulan Panterplastik şirketinin ortağı. 4 başlık MD gibi, bu yeni yöneticiler de arkadan idare ediyorlar. İl başkanı Mehmet Gümüşçü ile birlikte noter Ali Galip Sümgören, Şükrü Saruhan ve milletvekili Mehmet Yüceler bu şirketin ortakları arasında. Bu şirketin ortaklarından bir diğeri olan Şaban Kulkuloğlu'nun yeğeni Mustafa Kulkuloğlu'nu da Merkez İlçe Başkanı yaptılar."

Gümüşkaynak'tan sonra, bir başka partilinin, Mustafa Ağırması'nın görüşlerine başvuruyoruz. Ağırması şöyle diyor:

"Partideki gelişmeler, sermaye sınıfına hoş görünme çabalarının ürünü. CHP'nin geçişinde de buna benzer olaylar, gelişmeler var. Geçmişte CHP-DP karşısında itibarını yitirince sermayeye daha şirin görünmek için elinden geleni yapmıştır."

"Ancak, günümüzde, tabandan gelen isteklerin sola yönelik olması, burjuvazinin CHP üzerindeki oyunlarını güçleştirir. Sonuçta, partide sağ ve sol ayrımı çıktı. Şu anda parti yönetimi sağcılarının elinde. Sağcı merkez yönetimi, taşra teşkilatını da ele geçirebilmek için türlü oyunlara başvurdu. Bunun için, CHP'ye düşmanlıklar bilinen ancak çıkarları gereği CHP'ye yanaşan kişiler partinin yerel organlarının başına getirildiler."

KAYSERİ CHP ÖRGÜTÜ CGP'NİN ELİNE GEÇTİ

Çiğdem
Dr. Mustafa Bandoğlu
Özdemir Bayraktar
Tarih: 1987 KAYSERİ

9/5/87

C.H.P. İL BAŞKANLIĞI

KAYSERİ

Saflarında bulunmaktan itibaren ayrıştığı ve emellerine bağlı olduğuna Cumhuriyet halk Partisinin son zamanlarda gayeleri türünlük bazı kimseler tarafından yanlış istikametlere svk edilmek istendiğini ve malesef bunda suarraf olduğunu belirtti.

Halkın isteklerine ayarlık, anarşizmin ihmal olan mealeketin fakirliğini ve buna bağlı olan geniş fakir halk kitlelerini sevgine düşmüş ederek parve toplamaıy kalkın, bundan meydana gelecek anarşizmin mealeketi mekadar tahrip edeceğini düşündüm sademe muayyen bir ideolojinin ve sevici harekatin ardına düşenlerle aynı safta çalışarak mealeketverilmesini ve C.H.P. nin mealeketi ile bağlanacağı için çok sevdiğini C.H.P. den ustiler ve 1987

Özgenil Mustafa'ya çekerek ayrılıyorum.
Mustafa Bandoğlu
Sabit Merkez İlçe Sek. İl gen.Mealis Üyesi
Sabit Merkez İlçe sek. İl gen.Mealis Üyesi
Salih Şahin
Sabit Merkez İlçe Üyesi.
Mustafa Bandoğlu
Sabit Merkez İlçe Üyesi.
Mustafa Bandoğlu
Sabit Merkez İlçe Üyesi.

"Örneğin Kayseri'de Sanz, Pınarbaşı ve Merkez İlçe kongreleri de Genel Merkez tarafından iptal edildi. Genel Merkez buralara da kendisine yakın kişiler atadı."

GENEL BAŞKANAN NELER FİSILDANIYOR?

"Bütün bunlar, CHP'nin Kayseri'deki gelişimini ve seçimlerde alacağı oyları önemli ölçüde etkileyecektir. "Bence kurultayı solun kazanması büyük bir sürpriz olur bütün olup bitenlerden sonra. Ama Eyyüboğlu-Topuz ya da benzeri bir ekibin işbaşına gelmesi halinde partiden soğuyanların, ayrılanların sayısı da hiç olmazsa Kayseri'de hayli çok olacaktır"

Kayseri'de olup bitenler üzerinde genel başkanın aldığı tavır da ilginçti. Genel Başkanın "dolduruldugu" belliydi. Kongreye gönderdiği mesaj da açıkça bunu gösteriyordu. Feshedilen il yönetim kurulu üyelerinden Avukat Mustafa Karlı bu konuda şunları söyledi:

"Çekemoğlu 1973 yılında, Ecevit'in adayına karşı kongre başkanlığı kazanmıştı. Önce bunu kullandılar. Kayseri ilinin bizzat genel başkana da karşı olduğu ileri sürüldü. Daha sonra kongrenin iptali için bahane arandı. Genel Başkan "Kayseri il kongresinin aşırı solcuların hakimiyeti altında geçtiği" yolunda sözler fısıldadı. Genel Başkan böyle yanıltmaya çalıştılar."

"Oysa bugün CHP için tehlike soidan değil, sağdan geliyor. Patronların, ağaların ve genel merkez adamlarının sistemli bir biçimde partiye alınmaları, yönetici yapımlarını bu gösteriyor."

İPTAL, İPTAL ÜSTÜNE

Karslı'ya özellikle Kayseri ilinde örgüte yapılan anti demokratik müdahale ve baskılan soruyoruz. Şöyle cevap veriyor:

"Demokratik solcuların yönetiminde bulunduğu merkez ilçe fesbedildi. "Ecevit'e hayır" diyenlerden tirayme geçici başkanlık verildi. Merkez ilçenin bazı yeni yöneticileri masa başında kendi delegelerini tesbit ettiler ve ilçe kongresini yapmış gibi göstermeye çalıştılar. Bu seçim doğal olarak il tarafından iptal edildi. Bu kez kongreyi bindirilmiş kitalarla yaptılar. İçeri kimses alınmadı, kendi adamlar dışında. Pınarbaşı ilçe seçimleri ise, bırakın Pınarbaşı'nı, Kayseri'ye bile uğramayan bir "müfettiş" raporuna üzerine iptal edildi.

İl kongresinden 1 gün önce, il kongresi için 14 delegesi olan Sanz ilçesinin seçimleri de iptal edildi. Oysa Sanz ilçe kongresi iki ay önce yapılmıştı. Kongre iptali için gereken 15 günük süre çoktan aşılmıştı. Genel merkez buna rağmen iptal işleminde diretti. Halk, öfkesini CHP binasına basarak aldı.

Bütün bunlar, CHP'ye bağlanan u mutların yıkılmasına yol açıyor. CHP'ye yürekten bağlı olanlar bile genel başkana karşı bir burukluk içindeler. "Kanımuza genel başkan çevresindekilerin etkisi altında."

Kayseri'li CHP'liler böyle diyorlar. Ortak kanlılar, bu tür girişimlerin ve "mutemem" adamların yönetici kademlere getirilmesini partiye büyük itibar kaybettireceği yolunda. Şimdi Kayseri de Kasım ayında yapılacak CHP Kurultayı bekleniyor sabırsızlıkla.